

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Paks Város Önkormányzata

2019. május

átdolgozva: 2021.

átdolgozva: 2023.

Tartalomjegyzék

1. A település bemutatása	9
1.1. Elhelyezkedése	9
1.2. Humán erőforrás helyzet.....	10
1.2.1. A főbb demográfiai folyamatok áttekintése	10
1.2.2. A lakosság képzettségi szintje, lehetőségei a városban	13
2. Gazdasági jellemzők.....	15
3. A Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai.....	17
3.1. A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja.....	17
3.1.1. A Helyi Esélyegyenlőségi Program helyzetelemző részének célja.....	17
3.1.2. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervének célja	18
4. A Helyi Esélyegyenlőségi Program helyzetelemzése (HEP HE)	18
4.1. A jogszabályi háttér bemutatása	18
4.2. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása	19
5. Stratégiai környezet bemutatása	21
5.1. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal	21
5.2. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása.....	21
5.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása.....	21
6. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	23
6.1. Jövedelmi és vagyoni helyzet	23
6.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció.....	25
6.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások	28
6.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció.....	29
6.5. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások	31
6.6. Telepek, szegregátumok helyzete	33
6.6.1. Szegregátum 1.....	35
6.6.2. Szegregátum 2. (Gyapa külterület).....	38
6.7. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés.....	43
6.8. Községi viszonyok, helyi közélet bemutatása	46
7. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	48
7.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.).....	48

7.1.1. Jövedelmi helyzet.....	49
7.1.2. Veszélyeztetett és védelembe vett gyerekek száma	50
7.2. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek, helyzete, esélyegyenlősége	51
7.3. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése.....	53
7.3.1. Gyermejkölési alapellátás.....	53
7.3.2. Gyermejkölési Szolgálat Pakson.....	54
7.3.3. A Helyettes Szülöi Hálózat.....	55
7.3.4. Gyermekekészítés Pakson	55
7.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint a fogyatékossgal élő gyermekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége	57
7.5. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége	63
8. A nők helyzete, esélyegyenlősége	66
8.1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége.....	66
8.2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztethetőségét segítő szolgáltatások	70
8.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe.....	74
8.4. A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak.....	79
8.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)	79
8.6. A nők szerepe a helyi közéletben	79
8.7. A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések.....	80
8.7.1. Ipari Park projekt	80
8.7.2. Varródoboz projekt.....	81
9. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége.....	83
9.1. Az idősokorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)	83
9.2. Idősök munkaerő-piaci helyzete.....	83
9.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés.....	84
9.4. Az idősöket, az életkorról járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen	87
10. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	90
10.1. A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái	90
10.2. Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei	92

10.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés	93
11. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	96
12. A Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánossága	96
13. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési terve (HEP IT)	97
13.1. Az intézkedési terv összeállításának szempontjai	97
13.2. Az intézkedési tervben meghatározott intézkedések célja különösen	98
13.3. Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervének összegző táblázata	99
13.4. Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervének megvalósítása.....	120

„A 2021-es felülvizsgálat során belekerült részeket ezzel a betű formátummal és betűszínnel jelöljük.”

„A 2023-as felülvizsgálat során bekerült részeket ezzel a betű formátummal és betűszínnel jelöljük.”

Bevezető

Paks Város Önkormányzata és szervei döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl az önkormányzat a nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, társhivatalokkal, civil szervezetekkel, egyházakkal közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

Paks Város Önkormányzata az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes programok, projektek és intézkedések kidolgozásában az érdekelt célcsoportok és civil szervezetek is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a város lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is.

Az esélyegyenlőség eszméjének egyre mélyebb és szélesebb körű társadalmi tudatosulása érdekében Paks Város Önkormányzata összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Helyi Esélyegyenlőségi Programban (HEP) rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Előzmények

Paks város képviselőtestülete 2013 júniusában a 93/2013. (VI. 26.) Kt. határozattal elfogadta az „első” Helyi Esélyegyenlőségi Programot (HEP), majd két alkalommal 2015-ben és 2017-ben megtörtént a HEP felülvizsgálata.

Jelen Helyi Esélyegyenlőségi Program a „második” ilyen tartalmú dokumentum.
Az önkormányzat illetékes munkatársai fontosnak tartották, hogy az elkészítésbe, kiemelten a helyzetelemzés összeállításába kezdetektől bevonja az esélyegyenlőségi célcsoportok képviselőit.

Ennek megfelelően ún. „HEP Fórumok” kerültek megszervezésre. A lenti táblázat a célcsoportok megnevezése mellett a fórum időpontját, a résztvevők számát, továbbá a fórumon megfogalmazott esélyegyenlőségi elvárásokat, igényeket foglalja össze. (A HEP Fórumok helyszínéül valamennyi esetben a Paksi Polgármesteri Hivatal házasságkötő terme szolgált.)

Célcsoportok	HEP Fórum időpontja	Résztvevők száma	Fórumon megfogalmazott javaslatok, elvárások, igények
Gyermekek	2019. február 20.	8 fő	- területi védőnői körzet bővítésére lesz szükség a gondozott létszám emelkedésével - védőoltások támogatása - ÖKO munkacsoport támogatása - újrahasznosítás népszerűsítése - kézműves foglalkozások támogatása - Klub helység ismételt kialakítása a gyerekek részére - a korábban a Csengey Dénes Kulturális Központ alagsorában működő PLACC mintájára - a városi könyvtárban nyitott olvasóórák támogatása - a külterületeken élő (Gyapa) gyerekek közlekedésének segítése pl. önkormányzati busszal - sportklubok fokozott támogatása - az intézmények közötti kommunikáció javítása
Romák	2019. február 26.	2 fő	- „tanoda típusú” felzárkóztató foglalkozás szervezése a Paksi Roma

			Önkormányzat épületében, - számítógépes tanfolyamok szervezése, - pályaválasztási programok szervezése
Idősek	2019. március 5.	2 fő	- házi segítségnyújtás kiterjesztése a délutános és hétvégi időszakra - az idősebb korosztály számára az egészségvédelemmel kapcsolatos tájékoztató füzet elkészítése és eljuttatása a háztartásokba - „demencia barát” önkormányzat: önkormányzati szemléletváltás ennek irányába - önkéntesség ösztönzése, szervezése, delegálása – hasznos, értékes időskor
Nők	2019. március 6.	4 fő	- női szabadidős foglalkozások számának növelését, - a pótmama szolgálat megszervezését, - bölcsőde bővítését
Fogyatékkal élők	2019. március 25.	5 fő	- parkolási problémák kezelése az iskolaépület előtt - a pedagógusok érzékenyítése a fogyatékkal élőkkel szemben - oktatási- nevelési intézmények akadálymentesítése

A különböző célcsoportok által megfogalmazott – települési esélyegyenlőséget javító – javaslatok az intézkedési tervben kerültek részletes kifejtésre.

A helyzetelemzés elkészítése során felhasználtuk a megyei és járási kormányhivatal, Paks város, a többcélú kistérségi társulás, a megye, továbbá a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) rendelkezésére álló nyilvántartások hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra vonatkozó aktuális adatait, adatsorait.

Az intézkedési tervben határoztuk meg, hogy a helyzetelemzésben feltárt esélyegyenlőségi problémák felszámolása érdekében milyen beavatkozásokra, intézkedésekre van a városban szükség.

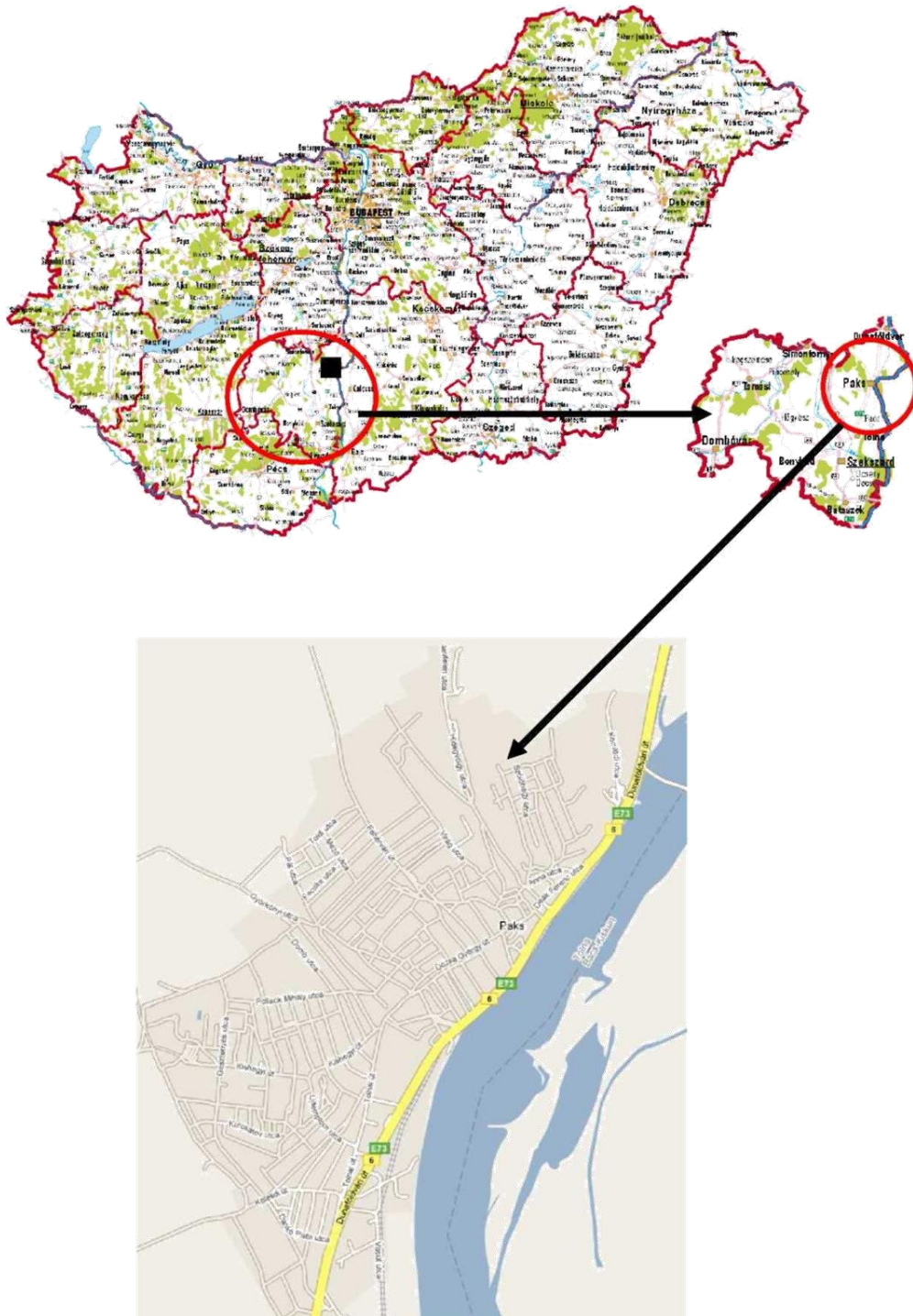
A HEP elkészítéséhez igénybe vettük a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (SZGYF) által működtetett esélyegyenlőségi mentori hálózat szakértőjének segítségét.

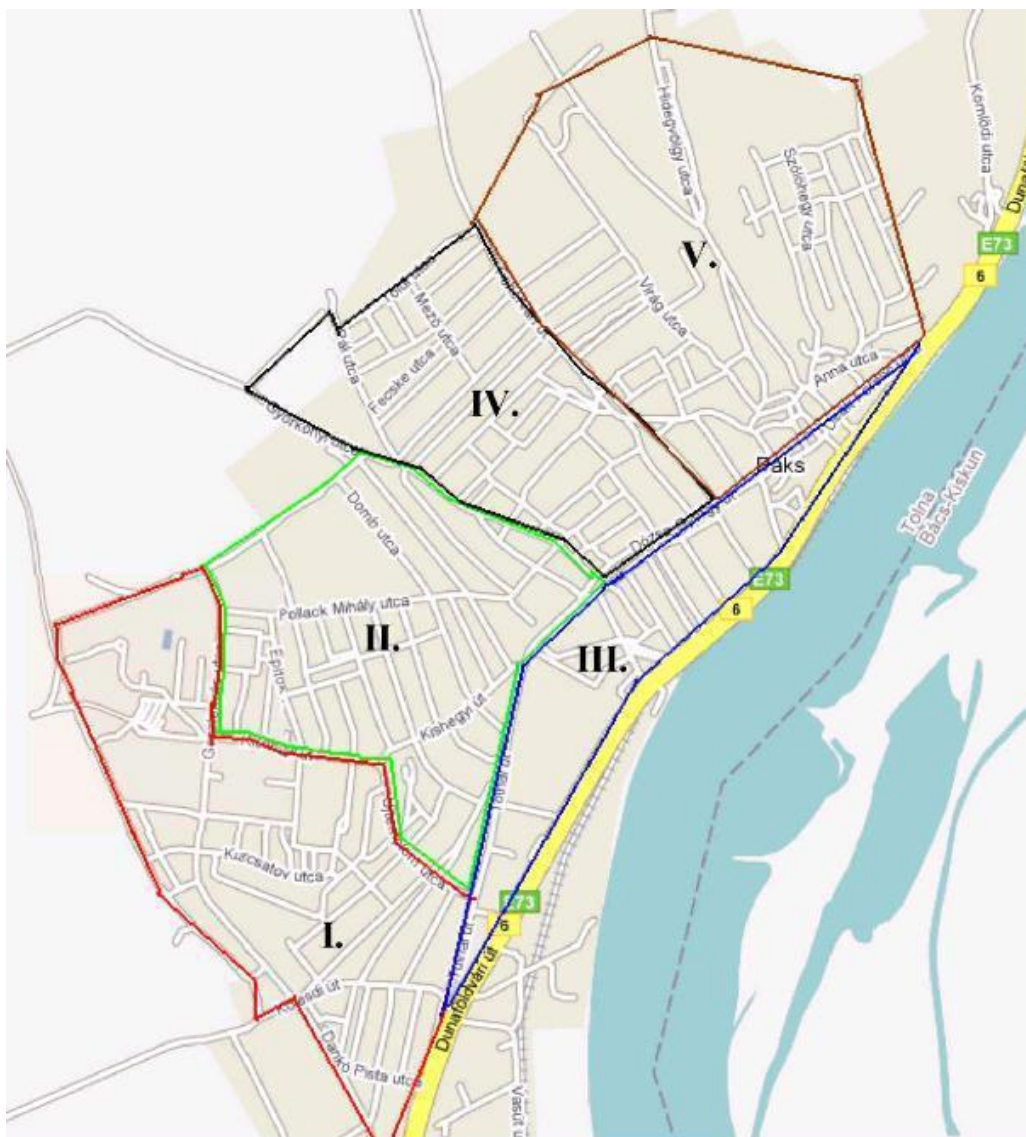
Paks Város Önkormányzata a helyben szokásos módon közzéteszi az elfogadott helyi esélyegyenlőségi programot, valamint soron kívül megküldi az SZGYF számára, mely azt honlapján közzéteszi.

1. A település bemutatása

1.1. Elhelyezkedése

Paks a Duna jobb partján fekszik, Budapesttől a 6-os számú főúton közelíthető meg, amely az ország észak-déli irányú fő közlekedési vonala. A város élénk távolsági autóbusz közlekedéssel rendelkezik. A Dunán kompjárat közlekedik Géderlak-Kalocsa felé, biztosítva a két part összeköttetését. Vonzáskörzetének településeit kiépített aszfaltút köti össze a várossal. A városban helyi járatos autóbuszok, taxik közlekednek.

(Forrás: IVS 2008)

1.2. Humán erőforrás helyzet

1.2.1. A főbb demográfiai folyamatok áttekintése

A népesség számának csökkenése és öregedése Magyarországot általánosan jellemző folyamatok Paks városát is erőteljesen érintik.

A lakónépesség 2018-ban 19 394 fő, a születések száma 151, jellemző az öregedő korstruktúra. A népsűrűség 123 fő/km². A gyermekkorúak aránya 19,27%, a munkaképes korú lakossághé 77,34%, a 60 évesek és idősebbek aránya 6,69%.

Lakónépesség száma az év végén

Év	Lakónépesség
2012.	19481 fő
2013.	19387 fő
Lakónépesség számának változása (%)	99,5 %
2014.	19305 fő
Lakónépesség számának változása (%)	99,02%
2015.	19117 fő
Lakónépesség számának változása (%)	99,2 %
2016.	18970 fő
Lakónépesség számának változása (%)	102,9 %
2017.	19520 fő
Lakónépesség számának változása (%)	99,3 %
2018.	19394 fő

Forrás: TEIR

A fenti adatok szerint kismértékű lakosságszám csökkenés figyelhető meg, melyből kiemelkedik a 2017-es év, amikor növekszik a város lakossága. A népességszám csökkenése nagymértékben volt köszönhető a belföldi vándorlások okozta népességcsökkenésnek. A rendelkezésre álló adatok szerint a városi egyenleg negatív, ami sajnos a lakosság számának kisebb mértékű csökkenését eredményezi. A természetes szaporulat 2016-os évben történő növekedése eredményezheti hosszútávon a város lakosságszámának növekedését.

Belföldi vándorlás

év	állandó jellegű odavándorlás (fő)	elvándorlás (fő)	egyenleg (fő)
2012.	253	342	-89
2013.	213	329	-116
2014.	299	348	-49
2015.	303	383	-80
2016.	293	469	-176
2017.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TEIR

Természetes szaporodás

év	élve születések száma (fő)	halálozások száma (fő)	természetes szaporodás (fő)
2012.	168	203	-35
2013.	188	192	-4
2014.	194	199	-5
2015.	161	206	-45
2016.	203	188	15
2017.	158		

Forrás: TEIR

Állandó népesség

állandó népesség száma	fő
nő	9902fő
	51,85 %
férfi	9196 fő
	48,15 %
0-2 évesek	584 fő
	3,08%
0-14 éves nők	1255
	6,6 %
0-14 éves férfiak	1312 fő
	1,4 %
15-17 éves nők	266 fő
	1,4 %
15-17 éves férfiak	278 fő
	1,47%
18-59 éves nők	5592 fő
	29,5 %
18-59 éves férfiak	5604 fő
	29,54 %
60-64 éves nők	841 fő
	4,43 %
60-64 éves férfiak	720 fő
	3,8 %
65 év feletti nők	1948 fő
	10,3 %
65 év feletti férfiak	720 fő
	3,8%

Forrás: TEIR

A város alapvető problémája az öregedés. A város lakossága az elmúlt években csökkenő tendenciát mutat, amit a természetes szaporodási index is alátámaszt. Az egyes korosztályok mennyisége jelentősen átrendeződött. Az öregedési index változási trendje szerint a város lakosságának öregedése folytatódni fog, sőt erőteljesebb mértékűvé válik. Várhatóan csökken az alapfokú és középfokú oktatásban résztvevők, valamint a fiatal felnőtt korosztály száma, míg nő a 60 év felettiek és a nyugdíjasok száma. A migráció szempontjából az elvándorlás is jelentősebb, főként a pályakezdő korosztály körében, bár az erőmű építése során jelentős odavándorlás számítható.

Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2012.	2758	2642	104,4%
2013.	2843	2588	109,85 %
2014.	2943	2574	114,34 %
2015.	3073	2564	119,85 %
2016.	3230	2567	125,83 %

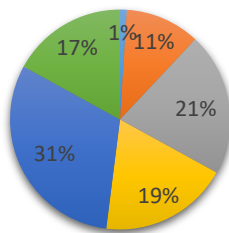
Forrás: TEIR

1.2.2. A lakosság képzettségi szintje, lehetőségei a városban

A város lakosságának képzettségi szintje meghaladja az országos, megyei vagy kistérségi képzettségi szintet. A 2011-es népszámlálási adatok alapján jóval alacsonyabb az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők vagy a csak a 8. évfolyamot végzettek aránya. Az érettségizettek és a diplomával rendelkezők aránya pedig jelentősen magasabb értékeket mutat. Az eredmények a megyei és kistérségi szintek arányszámait akár 5 százalékpontot is meghaladó pozitív irányú különbségek.

Paks 7 évesnél idősebb lakosságának képzettség szerinti megoszlása

- általános iskola első évfolyamát sem végezte el
- 1-7. évfolyam
- 8. évfolyam
- középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel
- érettségi
- felsőfokú végzettség

Forrás: TEIR

Összehasonlítva Paks város 2001-es és a 2011-es népszámlálás adatait pozitív irányú elmozdulás állapítható meg, ami az alacsonyabb végzettségűek arányának csökkenésében és a magasabb végzettségűek arányának növekedésben mutatkozik. Jelentősen, majdnem a felére csökkent az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők aránya.

A képzettség megszerzésének lehetőségei a városban:

A városban (helyben) megszerezhető legmagasabb végzettség jelenleg az érettségi vizsgát adó középfokú végzettség, felsőfokú diplomát nyújtó képzés nincs.

A városban három állami (KLIK) és egy egyházi fenntartású általános iskola működik 12 feladat ellátási helyen, Pakson, Németkéren és Pusztahencsén.

A csökkenő általános iskolai létszámok természetesen a középfokú beiskolázásra is befolyással vannak.

2. Gazdasági jellemzők

Paks város Tolna megye második legnépesebb települése a megyeszékhely után, gazdasági, illetve intézményi vonzáskörzete elsősorban a Paksi kistérségre, illetve a Paksi járásra terjed ki, mely mintegy 50.000 fő népességet jelent. A Paksi kistérség 14 települést foglal magában, melyek közül kettő rendelkezik városi címmel: Paks és Dunaföldvár. A Paksi járás magában foglalja a kistérséget, valamint további egy települést – Tengelice – a Szekszárdi kistérségből.

Paks országosan jelentős gazdasági súlyát a város déli határában található atomerőmű adja, amely Magyarország egyetlen atomerőműve, négy termelő blokkjában állítják elő az ország elektromos energia szükségletének körülbelül 40 %-át fedező elektromos-áram mennyiségét. Meg kell jegyezni, hogy az MVM Paksi Atomerőmű adja Tolna megye GDP-jének a mintegy 20 %-át, így a város mellett az egész megye gazdasági teljesítményére jelentős hatást gyakorol.

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. önmagában 2013-ban átlagosan 2508 főt foglalkoztatott, míg munkaerő-kölcsönző cégén keresztül további 739 főt, valamint nagyobb paksi székhelyű, MVM-hez kötődő cégeken keresztül további 444 főt. Ha mindezt összevetjük azzal, hogy a városban valamivel 10000 fő alatt van a belföldi jövedelemmel rendelkezők száma, láthatjuk, hogy a foglalkoztatásban és a jövedelem-termelésben is óriási hatással van az atomerőmű a városra. (Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. 174, 75 milliárd forint árbevételt könyvelhetett el.)

Ez visszatükröződik mind a város lakosságának jövedelmi helyzetében, mind az önkormányzat helyi adóbevételeiben. Ha megvizsgáljuk a város polgárainak jövedelmi helyzetét a személyi jövedelem-bevallások tükrében, akkor azt tapasztaljuk, hogy az ország 3154 települése közül az előkelő 8. helyezést érte el Paks az egy adózóra jutó átlagos belföldi jövedelem tekintetében – egy adózóra 2,9 millió forint bruttó jövedelem jutott, mely 54 %-kal közel 1 millió forinttal haladta meg az országos átlagot 2012-ben.

Paks térségében a 10000 lakosra jutó működő vállalkozások számát tekintve a vállalkozások-sűrűség jelentősen elmarad az országos átlagtól, nem éri el a dél-dunántúli,

valamint a Tolna megyei értéket sem, viszont jelentősen meghaladja a megye Észak-nyugati térségére kiterjedő hátrányos helyzetű Tamási kistérség mutatóját.

A város fejlett infrastruktúrával kiépített Ipari Parkkal rendelkezik, területe 14,5 ha, amelyen 16 partner működik, 2012 végéig összesen 10,5 Mrd Ft értékű beruházást valósítottak meg.

Paksot az ország gazdasági térszerkezetében az ún. fejlődő körzetek közé sorolták. Mutatóinak zöme a vidéki átlag felett van, és megvannak a továbblépés és a gazdasági szerkezet megújításának alapjai

A 2011-es népszámlálási adatok alapján a város lakossága gazdasági aktivitás tekintetében kedvezőbb adatok a mutató mind a járási, megyei és országos szinten is.

Gazdaságilag aktív és inaktív személyek területenként

	Lakónépesség (fő)	Gazdaságilag aktív (fő) Foglalkoztatott/Munkanélküli		Gazdaságilag inaktív (fő) Inaktív kereső Eltartott	
Magyarország	9 937 628	3 942 723	568 497	2 949 727	2 476 681
Tolna megye	230 361	87 273	11 391	76 964	54 733
Paksi járás	49 433	20 195	2 285	15 290	11 663
Paks város	19 369	8 913	642	5 349	4 465
Paks város 2001	20 855	8 898	657	5 331	5 969

Forrás: KSH, Népszámlálás 2001 és 2011

3. A Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai

3.1. A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Paksi Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét;
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét;
- a diszkriminációmentességet;
- a szegregációmentességet;
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A köznevelési intézményeket - az óvoda kivételével - érintő intézkedések érdekében együttműködik az állami intézményfenntartók területi szerveivel.

3.1.1. A Helyi Esélyegyenlőségi Program helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) kormányrendelet 1. §-ának (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

Emellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az e területeken jelentkező problémákat. További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a beavatkozási területeket, amelyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében. Fontos cél továbbá, hogy számba vegyünk azokat a városban található szegregátumokat vagy szegregációval veszélyeztetett területeket, amelyeken javasolt olyan komplex beavatkozások végrehajtása, amelyek alkalmasak a szegregációs folyamatok megfékezésére, a terület infrastrukturális és társadalmi felzárkóztatására, illetve az ott élők hatékony integrációjára.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve tartalmazza.

3.1.2. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervének célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

4. A Helyi Esélyegyenlőségi Program helyzetelemzése (HEP HE)

4.1. A jogszabályi háttér bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva
- Magyarország Alaptörvénye (továbbiakban: Alaptörvény),
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)

- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nktv.) előírásaira.

Az Ebktv-ben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

4.2. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Paks város helyi esélyegyenlőségi programja kapcsolódik az alábbi hatályos önkormányzati rendeletekhez:

- ☒ Paks Város Önkormányzata Képviselő-testületének 8/1991. (VI.10.) önkormányzati rendelete a lakásépítés, vásárlás és felújítás helyi támogatásáról
- ☒ Paks Város Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2003. (III. 11.) önkormányzati rendelete a szociális és gyermekjóléti ellátásokról és a szociális és gyermekjóléti igazgatás helyi szabályozásáról
- ☒ Paks Város Önkormányzata Képviselő-testületének 21/2012. (V. 29.) önkormányzati rendelete a Paks Kistérségi Alapszolgáltatási Központban személyes gondoskodást nyújtó alapellátásokról, azok igénybevételéről és a fizetendő térítési díjakról
- ☒ Paks Város Önkormányzata Képviselő-testületének 9/2003. (III.11.) számú rendelete a szociálisan hátrányos helyzetben lévők adósságterhének enyhítéséről és lakhatási körülményeinek javításáról
- ☒ Paks Város Önkormányzata Képviselő-testületének 18/2012. (IX.6.) önkormányzati rendelete a Paks Város Önkormányzata és tagságával működő intézményfenntartó

társulások által fenntartott nevelési-oktatási intézményekben fizetendő térítési díjakról és a tandíjakról

☒ Paks Város Önkormányzata Képviselő-testületének 18/2012.(V.29.) önkormányzati rendelete a lakások és helyiségek bérletéről.

5. Stratégiai környezet bemutatása

5.1. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A Helyi Esélyegyenlőségi Program összhangban készült az alábbi dokumentumokban meghatározott célokkal, illetve az azokhoz hozzárendelt forrásokkal, eszközökkel; a HEP által meghatározott célcsoportok minél hatékonyabb és specifikusabb esélyegyenlőség biztosítása érdekében:

- ☒ Paks Város Integrált Városfejlesztési Koncepciója (2008-2025)
- ☒ Paks Város 7 éves gazdasági Programja 2007-2013
- ☒ Paks Városfejlesztési Koncepciója (2009-2025)
- ☒ Paksi Többcélú Kistérségi Társulás Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója
- ☒ Kistérségi Közoktatás fejlesztési Terv (5-8 éves időtartamra)
- ☒ Helyi építési szabályzat és szabályozási terv (2011)
- ☒ Településszerkezeti terv (2011)

5.2. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Paks Város jelentős kistérségi szereppel bír, hiszen a város a Társulás keretein belül a környező falvak szociális és gyermekjóléti feladatait biztosítja, illetve részben koordinálja, ezért a Helyi Esélyegyenlőségi Program a Paksi Kistérség Kistérségi Közoktatási Intézkedési Tervével, valamint a Paksi Kistérségi Esélytervével összhangban készült.

5.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A települési esélyegyenlőségi program a Türr István Képző és Kutató Intézet által kiadott Képzési Segédlet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítéséhez, valamint az emberi erőforrások minisztere 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelete a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól alapján készült.

A helyzetelemzés elkészítéséhez a KSH és a TEIR adatbázis és a népszámlálási adatok szolgáltak alapul.

Emellett Paks Város Önkormányzata által szolgáltatott adatok, a településen tett személyes látogatások alkalmával gyűjtött anyagok, valamint Tolna Megyei Kormányhivatal Paksi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály adatai szolgáltatták.

A települési önkormányzat nem gyűjtött és nem elemzett adatokat a romákkal, nőkkel és a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban.

6. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

6.1. Jövedelmi és vagyoni helyzet

A mélyszegénység számos társadalmi tényező által meghatározott összetett jelenség, amelynek kialakulásában egyaránt szerepet játszanak a társadalmi és kulturális hátrányok, a szocializációs hiányosságok, az iskolai és a képzési deficit, valamint a munkaerő-piacon elszenvedett hátrányok is. A mélyszegénység elsősorban azt a jelenséget, állapotot jelenti, amikor az egyes emberek vagy meghatározható társadalmi csoportok tartósan a létminimum alatt élnek és alig van esélyük arra, hogy ebből a helyzetből önerőből képesek legyenek kikerülni.

A mélyszegénység állapotának egyik legpontosabban meghatározó indikátora az egyes emberek vagy társadalmi csoportok jövedelmi helyzete. A mélyszegénységben élők jövedelemstruktúrájára általánosságban az jellemző, hogy az összjövedelem döntő hányada társadalmi transzferekből tevődik össze. Az alábbi táblázat Paks városában a különböző támogatási formákban részesülő személyek számának alakulását mutatja be a 2013-2018 közötti időszakban.

Az egyes társadalmi formákban részesülő személyek száma 2013-2018 között

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Időskorúak járadéka	-	-	-	-	-	-
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (fő)	641	510	528	432	354	227
Családba fogadó gyámul kirendelt hozzátartozó pénzbeli ellátása (fő) *2014. december 31-ig kiegészítő gyermekvédelmi támogatás	4	5	1	-	-	-
Lakásfenntartási támogatás (fő) *2017-től Települési Lakásfenntartási Támogatás	678	620	374	450	378	334
Átmeneti segély (fő) *2015-től Rendkívüli Települési Támogatás	525	-	157	-	-	-
Temetési segély (fő)	30	22	22	20	9	18

Forrás: Paks Város Önkormányzata Szociális osztálya

Paks város további támogatási formái:

- aktív korúak megélhetési támogatása
- települési lakásfenntartási támogatása
- települési ápolási díj
- települési gyógyszer-támogatás
- felzárkóztatási ösztöndíj
- rendszeres nevelési segély
- rendkívüli települési támogatás
- szemétszállítási költségtérítés

Az Szt. módosítása 2015. március 1-jétől jelentős változásokat hozott a pénzbeli és természetbeni szociális rendszerében, és ezzel összefüggésben a módosított Szt. 132 § (4) bekezdésének g) pontja felhatalmazást adott az önkormányzatnak a támogatások megállapítása, kifizetése, folyósítása, valamint ellenőrzése helyi szabályainak rendeletben történő szabályozására is. Az Szt. 134/E. §-ában előírt kötelezettség miatt szükségessé vált egy új önkormányzati rendelet megalkotása. Ekkor készült el Paks Város Önkormányzata Képviselőtestülete a szociális és gyermekjóléti ellátásokról és a szociális és gyermekjóléti igazgatásról szóló 3/2015. (II.13.) önkormányzati rendelete.

Tekintettel a fentiekre a szociális támogatásokról szóló önkormányzati rendeletben 2015. március 1-jei hatállyal bevezetésre került a rendszeres jellegű települési támogatás és a rendkívül települési támogatás.

Támogatás típusa	2016.	2017.	2018.
Települési támogatás lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez (fő)	521	448	361
Települési támogatás a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére (fő)	12	9	7
Települési támogatás rendszeres gyógyszerkiadás viseléséhez (fő)	126	121	92
Települési támogatás a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személy részére (fő)	159	141	130
Rendkívüli települési támogatás (esetszám) természetbeni/pénzbeli	120/ 2747	98/ 2420	238/ 2107

Forrás: Paks Város Önkormányzata Szociális osztálya

A fenti számokból kitűnik, hogy az önkormányzat által nyújtott települési támogatások mindegyik típusának vonatkozásában csökkent az azokat igénybe vevők száma (a rendkívüli települési támogatás tekintetében az esetszám).

A fenti önkormányzati támogatástípusok mellett a Tolna Megyei Kormányhivatal Paksi Járási Hivatala is nyújt különböző, az Szt.-ben szabályozott pénzbeli és természetbeni ellátásokat, amelyekről a következő táblázat ad tájékoztatást a 2015-2017-es esztendő viszonylatában.

Ellátás típusa	fő /2015. év	fő / 2016. év	fő /2017. év
Időskorúak járadéka	1	1	1
Ápolási díj	55	54	54
Közigyógyellátás	252	210	232
Aktív korúak ellátása – egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	20	30	30
Aktív korúak ellátása – foglalkoztatást helyettesítő támogatás	481	417	336

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal Paksi Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztály

6.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A mélyszegénységben élők helyzetét döntő mértékben meghatározó adottság az ezt a társadalmi réteget fokozottan érintő foglalkoztatási válság. A munkajövedelem hiánya és a transzferjövedelmek ennek következtében bekövetkező fokozódó aránya a háztartások bevételeiben a mélyszegénység kialakulásának és konzerválódásának egyik legfőbb oka.

Pakson a nyilvántartott álláskeresők számát és arányát, illetve ezek változását a teljes 15-64 év közötti népességhez viszonyítva a következő táblázat szemlélteti.

Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	7337	7240	14577	321	4,4	247	3,4	568	3,9
2009	8745	5731	14476	374	4,3	313	5,5	687	4,7
2010	7253	7159	14412	384	5,3	331	4,6	715	4,9
2011	7202	7130	14332	378	5,2	271	3,8	649	4,5

2012	7127	7072	14199	418	5,9	299	4,2	717	5,05
2013	7038	6995	14033	395	5,6	308	4,4	703	5
2014	6975	6877	13852	311	4,5	262	3,8	573	4,1
2015	6876	6757	13633	295	4,3	216	3,2	511	3,75
2016	6699	6602	13301	233	3,5	183	2,8	416	3,13

Forrás: TEIR

A fenti táblázat jól mutatja a 2008-as év során hazánkban kialakult gazdasági recesszió hatását, ekkor meredeken emelkedett a munkanélküliek aránya. Nagyon valószínű, hogy a foglalkoztatást csökkenését a legerősebben az instabil munkaviszonnyal rendelkező, a szegénységnek és a társadalmi kirekesztésnek leginkább kiszolgáltatott csoportok szenvedték el. A kialakult globális gazdasági válsághelyzet az állásukat veszített munkavállalókat a tartós mély szegénység felé sodorhatta. A munkanélküliség által leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportokat a nők, a nyugdíj előtt állók, a szakképzetlenek és a pályakezdő fiatalok alkotják.

Bízató tendencia, hogy 2013 óta csökken a nyilvántartott állás keresők száma.

A nyilvántartott állás keresők száma korcsoportos szerint

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
nyilvántartott állás keresők száma összesen	fő	578	689	722	654	717	704	575	512	405	362
20 évesnél fiatalabb	fő	21	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	%	3.6	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
21-25 év	fő	102	115	128	126	140	138	106	83	60	37
	%	17.7	16.7	17.7	19.3	19.5	19.6	18.4	16.2	14.8	10.2
26-30 év	fő	104	114	108	93	107	99	73	59	51	36
	%	18	16.5	14.9	14.2	14.9	14	12.7	11.5	12.6	9.9
31-35 év	fő	80	99	106	91	86	88	66	63	38	28
	%	13.8	14.4	14.7	13.9	12	12.5	11.5	12.3	9.4	7.7
36-40 év	fő	72	87	85	79	85	83	73	64	55	32
	%	12.5	12.6	11.8	12.1	11.9	11.8	12.7	12.5	13.5	8.8
41-45 év	fő	60	83	92	71	84	72	58	51	41	34
	%	10.4	12.05	12.7	10.86	11.7	10.22	10.09	9.97	10.1	9.39
46-50 év	fő	63	73	61	66	66	65	55	47	42	25
	%	10.89	10.59	8.4	10.09	9.2	9.23	9.56	9.17	10.37	6.9
51-55 év	fő	49	64	74	70	85	76	59	55	47	32
	%	8.47	9.29	10.25	10.7	11.85	10.79	10.26	10.74	11.60	8.84
56-60 év	fő	22	35	38	33	44	56	49	44	41	34
		3.80	5.08	5.26	5.05	6.14	7.95	8.52	8.59	10.12	9.39
60 év felett	fő	45	64	71	44	2	5	10	11	11	10
	%	7.78	9.29	9.83	6.73	0.28	0.71	1.95	2.15	2.72	2.76

Forrás: TEIR negyedéves átlagszámok

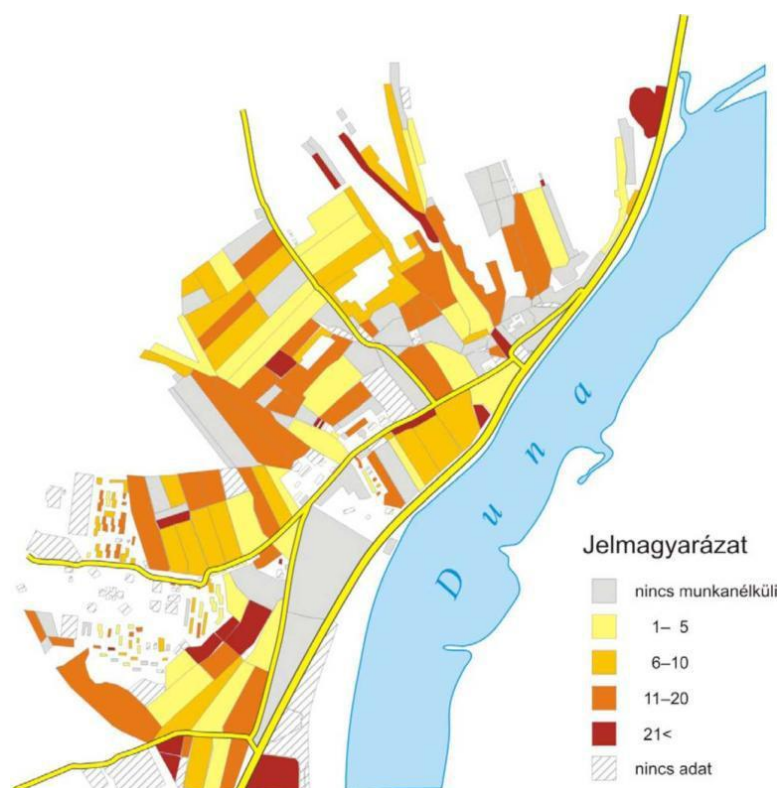
A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy munkaerő-piaci szempontból a leginkább veszélyeztetett korcsoportok közé tartoznak a fiatal felnőttek. Kedvező mutató, hogy minden korcsoportban csökkent a nyilvántartott munkanélküliek száma.

A fentieket figyelembe véve fontos feladat a pályakezdő fiatalok munkaerő-piaci integrációja, hiszen ennek hiánya vagy sikertelensége döntően befolyásolja a jövő nemzedékének életesélyeit. Ennek érdekében a fiatalok képzettségét összhangba kell hozni a munkaerő-piaci igényekkel, amelynek hatékony eszköze lehet a városban működő duális oktatási rendszer. A mélyszegénységben élő, gyakran halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok vonatkozásában ugyanakkor javasolt olyan komplex, célzott képzési-, ösztöndíj- és foglalkoztatási programok beindítása is, amelyek úgy szolgálják a társadalmi felzárkóztatás előmozdítását, hogy egyúttal képesek ezt a társadalmi réteget is integrálni a város aktív munkaerő-piacába, ezáltal gazdasági és társadalmi fejlődésébe.

A fiatalok foglalkoztatottsága szempontjából fontos adat a nyilvántartott álláskeresők száma (21-25 év) száma és aránya is. 2008 és 2012 között, 2011 kivételével növekedett. Ezt követően csökkenés tudható be.

A munkanélküliség egyik legfontosabb, a mélyszegénység kialakulását rendkívüli módon befolyásoló dimenziója az, hogy milyen hosszú időre kerül ki a munkaerő-piacról.

100 háztartásra jutó munkanélküliek száma

Forrás: Paks Város szociális térképe

A munkanélkülivé válás egyik legfontosabb oka a megfelelő képzettség, végzettség hiánya, hiszen a modern munkaerő-piacon már alacsonyabb társadalmi presztízsű munkahelyek megszerzése is egyre magasabb iskolai végzettséget, képzettséget igényel. A következő táblázat az alacsonyabb iskolai végzettségűek, illetve a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők számának változását mutatja be a regisztrált munkanélküliek között Pakson az utóbbi évtized vonatkozásában.

Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint negyedéves átlagszám

év	nyilvántartott álláskereső száma összesen	a nyilvántartott álláskereső megoszlása iskolai végzettség szerint	
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség	8 általános végzettség
	fő	fő	fő
2008	568	27,5	165
2009	687	31,25	203
2010	716	34,25	206
2011	649	27,5	169,75
2012	717	32,5	190
2013	703	24,5	186,75
2014	573	21,5	157,75
2015	511,5	22	145,25
2016	417	17,5	126,5
2017	350	17	96

Forrás: TEIR

Mint az a táblázatból látható, hogy a nyilvántartott munkanélküliek száma 2014 óta jelentősen csökken, a 2012-es csúcsponthoz képest 48,8 százalékkal.

6.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Mivel a Helyi Esélyegyenlőségi Program 6.1. pontjában részletesen bemutattuk a pénzbeli és természetbeni ellátások rendszerének a megfelelő jogszabályi változások eredményeként bekövetkezett alakulását, illetve ezeknek az ellátásoknak a Paks városára vonatkozó adatait, jelen pontban a munkanélküliséghez

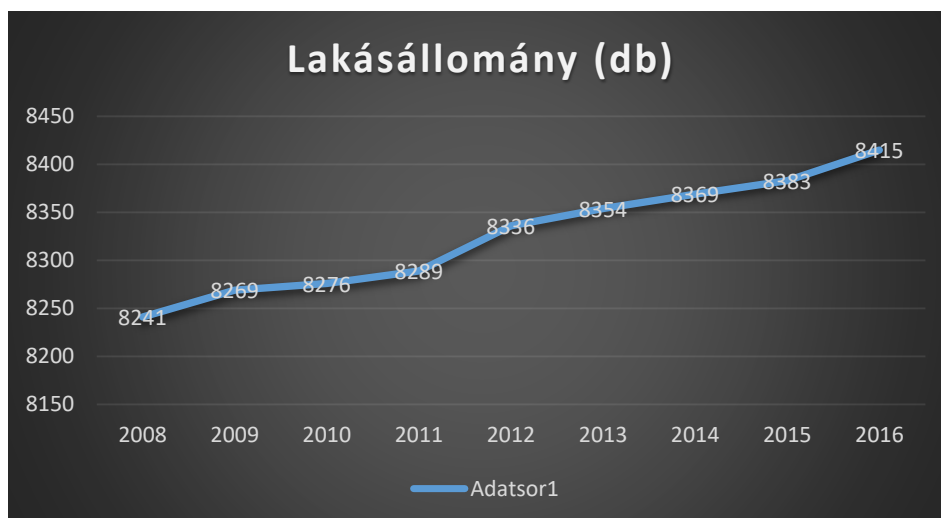
A foglalkoztatáspolitikai szempontból hátrányos helyzetű társadalmi csoportok (megváltozott munkaképességűek, romák stb.) egyre tartósabban szorulnak ki a

munkaerőpiacról, egyre nagyobb számban kerülnek ki a munkaügyi regisztrációból, ezzel elveszítik a szervezett segítségnyújtás legfontosabb esélyét. Az esélyegyenlőséget megerősítő pozitív intézkedések azért is szükségesek számukra, mert e csoportok a munkaerőpiacon összetett szemléletbeli hátrányokkal küzdenek, az aktív támogatásokban pedig munkanélkülieken belüli arányuknál sokkal kisebb arányban vesznek részt.

A roma népességet tekintve, iskolai végzettségük rendkívül alacsony, többnyire általános iskolai és szakmunkás végzettséggel rendelkeznek. A roma fiatalok tanulási hajlandósága erősebb az idősebeknél, főként az általános iskolát szeretnék befejezni, illetve szakképző iskolát vagy OKJ-s tanfolyamot végeznének el szívesen. A 2001. évi népszámlálás adatai alapján Paks lakosságának képzettségi, végzettségi mutatói minden indikátor esetében kedvezőbbek a kistérségi és a megyei adatoknál, sőt, még a Dél--Dunántúl és az országos értéket is meghaladják. A Tolna Megyei Kormányhivatal Paksi Járási Hivatala, az önkormányzat és a helyi vállalkozások (pl. Ipari Park, Atomerőmű) számos eszközzel igyekeznek a foglalkoztatásokat, elhelyezkedéseket támogatni. (Pl.: képzések, vállalkozóvá válás támogatása, bértámogatás, közhasznú foglalkoztatás támogatása, Szakmatúra program, munkahelyteremtő programok indítása, Foglalkoztatási Paktum létrehozása stb.). Általánosságban elmondható, hogy a vizsgált időszakban nőtt az álláskeresők száma, de azok összetételében végzettség, nemek és tartósság tekintetében nem történt szerkezeti változás.

6.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

A város 2000-ben fogadta el lakáskonceptióját, amelyet azóta 2 évente kötelezően felülvizsgál. A koncepció tartalmazza azokat a feladatokat, amelyek végrehajtásával a lakáshelyzet, a lakásalappal való felelős gazdálkodás és a lakás-mobilitás javítható. A lakásállományban is, csakúgy, mint a város életének többi területén, az atomerőmű építése jelentett kiugró változást, 1975-1980 között összesen 2.029 lakás épült fel, majd a következő 5 évben 1.151, amiből 60 volt bérlakás. A lakásépítési folyamat ezt követően jelentősen lelassult. A város lakásállománya jelenleg 8.289 db, amiből 177db az önkormányzati bérlakás. Ebből 120 db társasházakban található, a többi családi házas. A 37 épület mindegyike 1990 előtt épült, a legtöbb a 70'-es években.

Forrás: önkormányzati adatgyűjtés

Az életkorra való megoszlások tekintetében elmondható, hogy 2012-re a fiatal pályakezdő munkanélküliek aránya 18,26%, ami a bázisévhez képest egy kismértékű, de folyamatos növekedést mutat. Nemek szerinti eloszlásban a fiatal munkanélküliek követik az általános megoszlást. A nyilvántartott álláskeresőek végzettség szerinti megoszlásánál az alacsony iskolai végzettséggel bírók aránya 32-37% közötti tartományban mozog. Az alacsony iskolai végzettségű regisztrált álláskeresőek közül a 8 általánosnál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők aránya 13%, ami 4,6%-a az álláskeresőeknek.

A nők az általánosnál alacsonyabb és 8 általános végzettség szempontjából rosszabb helyzetben vannak a férfiaknál, hiszen a munkanélküli nők közel 27,55-ának nincs semmilyen szakképesítése. 11,7%-uknak pedig hiába van felsőfokú végzettsége, a város férfiorientált foglalkoztatási szerkezete miatt nem találnak munkát.

Év	A munkanélküli nők száma	Általánosnál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők száma	8 osztállyal rendelkezők száma	Szakiskolai végzettséggel rendelkezők száma	Gimnáziumi érettségi	Érettségi + technikum	főiskola	egyetem
2013.	308	13	82	80	55	41	31	11
2014.	262	23	104	85	78	54	37	9
2015.	216	15	96	87	75	55	38	10
2016.	183	16	96	99	72	54	30	11
2017.	157	18	90	95	76	67	38	8

Forrás: TEIR

Az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma az elmúlt 5 évben a munkanélküliek számának emelkedésénél nagyobb ütemben nőtt. Az 55 év feletti munkanélküliek 16%-a tartós munkanélküli, ami szintén emelkedő tendenciát mutat az előző évekhez képest. Közfoglalkoztatásban részesülők száma 2012-ben 160, amely az aktív korú lakosság 1,13%-a. Az önkormányzat a közfoglalkoztatásban résztvevők nemzetiségére vonatkozóan nem rendelkezik adatokkal.

A foglalkoztatáspolitikai szempontból hátrányos helyzetű társadalmi csoportok (megváltozott munkaképességűek, romák stb.) egyre tartósabban szorulnak ki a munkaerőpiacról, egyre nagyobb számban kerülnek ki a munkaügyi regisztrációból, ezzel elveszítik a szervezett segítségnyújtás legfontosabb esélyét. Az esélyegyenlőséget megerősítő pozitív intézkedések azért is szükségesek számukra, mert e csoportok a munkaerőpiacon összetett szemléletbeli hátrányokkal küzdenek, az aktív támogatásokban pedig munkanélkülieken belüli arányuknál sokkal kisebb arányban vesznek részt. Általánosságban elmondható, hogy a vizsgált időszakban nőtt az álláskeresők száma, de azok összetételében végzettség, nemek és tartósság tekintetében nem történt szerkezeti változás.

6.5. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

2017-ben álláskeresői segélyben részesülők száma 202 fő, ami a nyilvántartott álláskeresők számának 30%-a, azaz a rendszeres jövedelem nélkül élők mindössze 30%-a jutott anyagi támogatáshoz. Álláskeresői járadékra 15,56% volt jogosult, amely érték - a munkanélküliek számának növekedése mellett - csökkent, azaz a rendszeres jövedelem nélkül élők egyre kisebb rétege képes hozzájutni a támogatásokhoz.

	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresői járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2013.	703	270	38,4
2014.	573	250	43,63
2015.	511	212	41,49
2016.	417	220	52,76
2017.	350	202	57,7

Forrás: TEIR

A rendszeres szociális segélyben, illetve a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők arányának vizsgálata összetett, hiszen a vizsgált évek során több ízben változott a támogatási rendszer és annak felülvizsgálata. A rendszeres szociális segélyben részesülők aránya az aktív népesség számához viszonyítva 2017-ben 0,32%, azaz mindössze 44 fő részesült támogatásban. A foglalkoztatást helyettesítő támogatás 2017-ben 228 főt érintett, ami a munkanélküliek 31,8%. A 228 fő álláskereső támogatásban részesülő közül mindössze 4 fő nem tudott 30 nap munkaviszonyt igazolni és esett el ez által az FHT jogosultságától. Helyi önkormányzati rendelet alapján álláskereső támogatást nem vontak meg senkitől.

év	rendszeres szociális segélyben részesülők		foglalkoztatást helyettesítő támogatás		FHT jogosultságtól elesett	azok száma, akiktől önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást
	fő	rendszeres szociális segélyben részesülők %-ában	fő	munkanélküliek %-ában		
2013	39	0,27%	220	37,54%	0	0
2014	20	0,16%	234	34,06%	0	0
2015	32	0,22%	265	37,06%	0	0
2016	43	0,30%	158	24,35%	0	0
2017	36	0,25%	228	31,80%	4	0

Forrás: helyi önkormányzati, KSH, Paksi Járási Hivatal Paksi Munkaügyi Kirendeltsége

Összességében elmondható, hogy a település alacsony jövedelmű lakosságának életében a szociális segélyező rendszer meghatározó mértékű.

db	Összes lakásállomány		Bérlakás állomány		Szociális lakásállomány	Elő-takarékos bérlakás	Költségalapú bérlakás	Közérdekű bérlakás
		Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma				
2013	8354	nincs	178	0	69	75	15	17
2014	8369	rendelke	178	0	69	75	15	17
2015	8383	zésre álló	176	0	69	75	15	17
2016	8415	adat	176	0	69	75	15	17
2017	n.a.		176	0	69	750	15	17

Forrás: TEIR, helyi adatgyűjtés

6.6. Telepek, szegregátumok helyzete

A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. Szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is. A lehatárolás a 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A lehatárolás során a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket, és amelyeken a magánháztartásokban élők száma meghaladja az 50 főt. A fentiek alapján kerülnek kijelölésre az esetleges rosszabb státuszú területek, ahol a szegregáció folyamata vagy már megjelent, vagy előrehaladott állapotban van, illetve ebből a szempontból veszélyeztetett területrésznek számítanak.

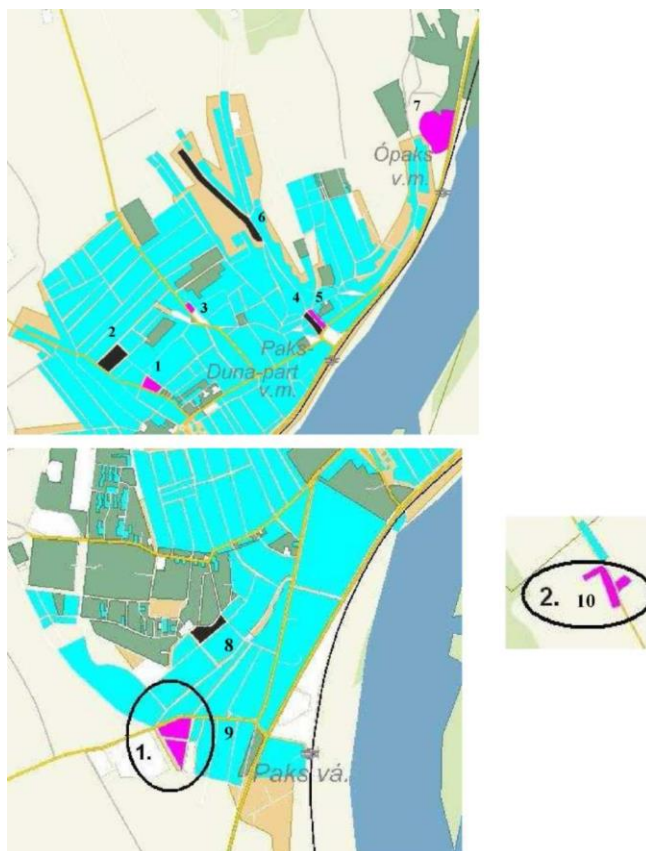
Paks Integrált Városfejlesztési Stratégiájának (IVS) részeként 2008-ban elkészítette Anti-szegregációs tervét.

A KSH népszámlálási adatai alapján Paks város lakossága 2018-ban 19.394 fő volt. A lakónépességén belül a 0-14 éves korosztály aránya átlagosan 19,24 %, a 15-59 éves korosztályé 77,34 %, míg az időskorúak (60-) 6,69 %-os aránnyal részesednek. Nagy az eltérés azonban az egyes városrészek között.

A munkaképes korú népesség Pakson 2007-ben az ÁFSZ adatok alapján 14.258 fő volt. Ugyanebben az időszakban a településen regisztrált munkanélküliek száma 568 fő, ami a munkavállalási korú népesség 3,9 %-a, ami magasan az országos átlag alatt van. A tartósan (365+ nap felett) regisztrált munkanélküliek száma 128 fő.

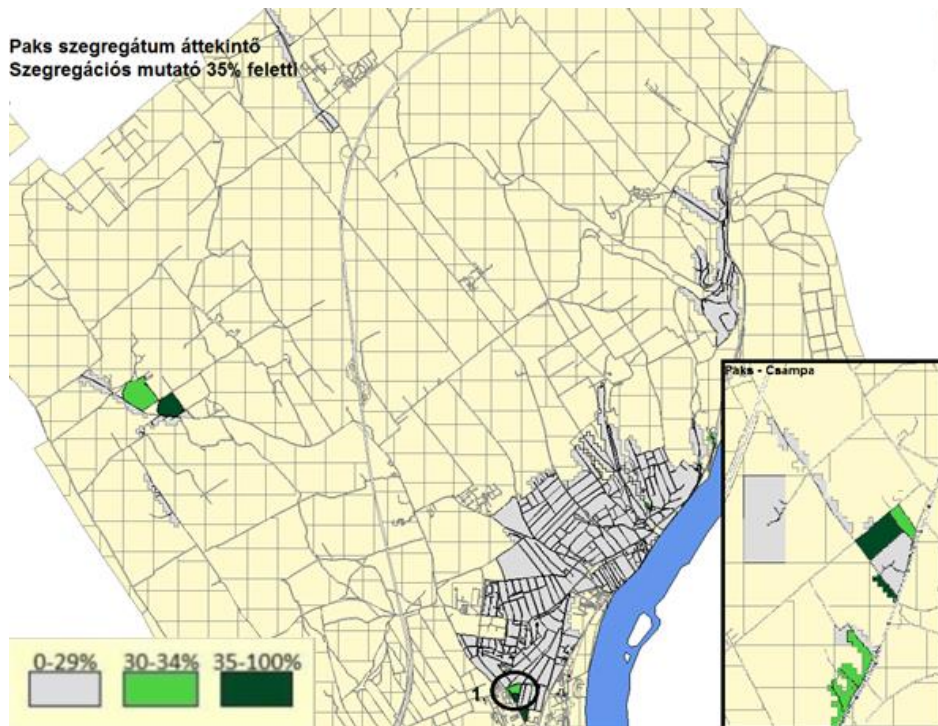
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül településszinten 12,4 %-ot tesznek ki, míg a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül átlagosan 60 % feletti, és egyik városrészben sem csökken 50 % alá. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 30,9 %, azonban vannak olyan városrészek, ahol az arány 22 %.

Városi szegregátum beazonosítása

Forrás: KSH

Szegregátumok, szegregációval veszélyeztetett területek áttekintő kartogramjai 2011-es népszámlálás alapján

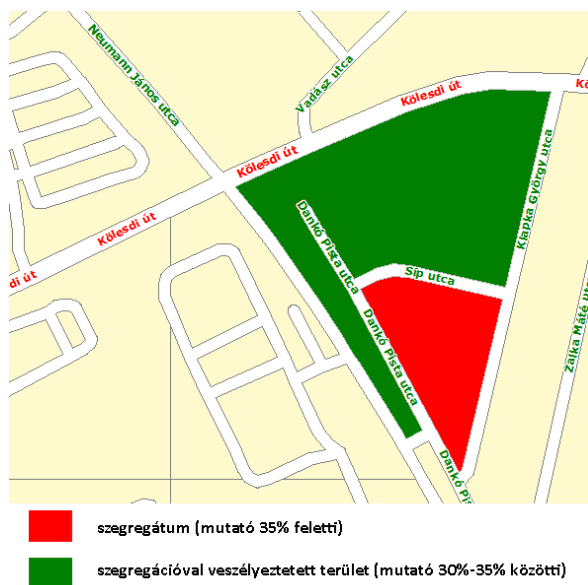

Forrás: KSH

6.6.1. Szegregátum 1.

Klapka Gy. u. - Dankó P. u. észak-nyugati végének mindkét oldala - Névtelen u. - Kölesdi út, ezen belül külön kimutatott valódi szegregátum: Síp u., Klapka Gy. u., Dankó P. u. által határolt terület.

1. szegregátum

Forrás: KSH 2011-es népszámlálás

Abból kifolyólag, hogy a lehatárolt valódi szegregátumnak és a szegregációval veszélyeztetett területnek kijelölt utcahatáros tömbök egy egységet képeznek, és a KSH a veszélyeztetett területre külön nem szolgáltatott adatot, így a területek elemzése is egyben történik. A KSH által lehatárolt teljes terület már a 2001-es adatok alapján is szegregátumnak számított, így a változás az adatok összehasonlításával aránylag jól nyomon követhető.

2001-hez képest a KSH adatszolgáltatása alapján mára csak a Síp-Klapka-Dankó (továbbiakban SKD) terület számít ténylegesen szegregátumnak (ennek adatai rontják teljes terület szegregációs értékét 35% fölé). A szegregáció mértéke jobban oldódott a SKD területen kívüli részekben, aminek egyik legnyomósabb magyarázata, hogy többnyire az SKD-n belül található a város szociális helyzet alapján bérbe adható lakásainak egy része, ami a vizsgált mutatók javulását erőteljesen visszafogja.

a) Elhelyezkedés

A lehatárolt terület az 1. városrész Kishegy-Újváros részében található, az ipari-gazdasági területek közelében. A lehatárolás SKD része cigánytelepként létesült az 1970-es években, amikor a településnek e része városszélnek számított. A telepkialakítás az akkor településfejlesztés egyik gyakran alkalmazott módszere volt, amely a többségi társadalom és romák szokásainak, életstílusának különbségeiből adódó beilleszkedési, alkalmazkodási nehézségeket térben is elhatárolva kezelte. Alacsony komfortfokozatú, telepszerű, egységes arculatú épületek zöme máig megmaradt, de a város terjeszkedése a peremhelyzeten oldott, a lakhatási körülmények egy része javult (komfortosság), a telepről származó, de módosabb cigányok egy része a jellemzően erős családi összetartozás miatt a rokonok közelében, környéken maradt.

b) Demográfiai és szociális, foglalkoztatási jellemzők

A 2011. évi népszámláláskor a lakónépessége 128 fő (ebből SKD 60 fő), ami nem éri el a város lakónépességének 1%-át. A lakónépesség számában 30%-ot meghaladó csökkenés következett be a tíz évvel korábbi adathoz képest, aminek legfőbb oka az elvándorlás és a kicsit kevesebb gyermek születése. A máig rendkívül magas fiatalok arányából és

városi átlaghoz képest harmadannyi arányú idősekből adódóan a kimagaslóan fiatalos korszerkezetű a terület, amely 2001 óta csak alig romlott. Az idősek aránya a teljes területen nőtt 1,7%ponttal (SKD-n belül mindössze 1 fő 60 évesnél idősebb), a fiatalok aránya csökkent és az aktív korúaké emelkedett. Az adatok jelzik, hogy magas a sok gyermeket nevelő család jelenléte.

A szegregációs kijelölés egyik oka, hogy nagyon magas a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, amiben azonban kedvező változás, hogy az arány 16,5%pontot javult. További pozitívum, hogy míg felsőfokú végzettségű nem volt az ezredforduló elején, addig 2011-ben minimálisan (1,4%), de van előrelépés, igaz ez elenyésző a városi, amúgy kiemelkedően magas átlaghoz képest.

A javuló képzettség mellett a legtöbb településnél tapasztalható folyamatokkal szemben a foglalkoztatottsági és szociális mutatók az egész területre nézve javultak. Ami egyrészt jelzi, hogy a helyi gazdaság, de legfőképpen a közfoglalkoztatás képes volt az itt élőket integrálni, de azt is mutatja, hogy tíz év alatt a népesség egy azon része hagyta el a területet, amely az értékeket leginkább rontotta. Csak a gócpontot (SKD terület) vizsgálva a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül mutató rendkívül magas, 81,4%-os maradt. A teljes tömbben a foglalkoztatottak közül alacsony presztízsű munkát 71 % végez, míg az SKD-n belül a lehető legrosszabb az arány (100%).

Az alapszintű képzettség önmagában nem növeli a munkakeresési esélyeket, de arra esélyt ad, hogy további – lehetőleg piacképes – szaktudást lehessen szerezni. Mivel sok esetben 8 osztály hiánya miatt nem lehet beiskolázni pl. a közfoglalkoztatás keretében szervezett képzésekbe a rászorultakat (és ezzel legalább az esélyeiket növelni), ezért az alapképzettség megszerzése az aktív korúaknál társadalmi és szociális okokból is indokolt. A területen élők (városi lakosság mindössze 0,7%-a) nagyos magas arányba veszik igénybe a következő segélyezési formákat:

- rendszeres szociális segély: helyi (város összes 8,5%-a), törvényi (város összes 11%-a), rokkant (város összes 10%-a);
- aktív foglalkoztatást helyettesítő támogatás (város összes 8,5%-a);
- rendkívüli segély:
- átmeneti természetbeni (város összes 8,9%-a);
- önkormányzati természetbeni (város összes 5,0%-a);
- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás /természetbeni/ (város összes 7,7%-a);

- rendkívüli gyermekvédelmi kedvezmény (város összes 5,8%-a);
- lakásfenntartási áram és lakbér (város összes 3,0% és 18,8%-a).

Mindezekon felül a város által nyújtott egyedi támogatási formák közül a kifejezetten romák felzárkóztatását segítő esélyegyenlőségi támogatás igénybevétele magas, emellett a rendszeres nevelési segély és a diákberlet-támogatás számottevő (város összes 3,0% és 18,8%-a), ám az alapszolgáltatást fizető TV-támogatást nem igénylik az emberek, inkább kifizetik saját forrásból a többcsatornás csomagokat.

c) Lakhatási jellemzők

Az összes lakásszám 32 db (ebből SKD 14 db), az épületállomány a Dankó Pista és Síp utca mentén máig telepszerű jelleget tükröz, az épületek egy része leromlott állapotú, de vannak jól/jobban karbantartottak is (ezek magántulajdonban). A terület Klapka György utca menti része aránylag jó állapotú, nagyobb családi házakkal beépült. Az önkormányzati több típusú bérlakás-állományából csak szociális helyzet alapján bérbe adható lakások vannak jelen, ezek a lakásállomány 31%-át alkotják.

A lakásállomány számában a két népszámlálás között 12 db-os, vagyis arányaiban nagy csökkenés figyelhető meg, ami leginkább az avulás miatti megszűnésnek, egybeépítésnek tudható be. Komfortosságot tekintve a városi átlagtól jóval elmaradnak a mutatószámok értékei, de 2001-hez képest jelentős mértékben javultak.

Szociális bérlakások Paks 1. számú szegregátumon belül

Lakás címe	Szoba	Félszoba	Komfortfokozat	Terület (m ²)
Dankó Pista u. 4.	1	3	komfortos	62
Dankó Pista u.10.	1	1	komfortos	45
Dankó Pista u. 14.	1	1	komfortos	43
Dankó Pista u. 15.	2	0	komfortos	56
Dankó Pista u. 18.	1	0	komfort nélküli	35
Dankó Pista u. 23.	2	0	komfortos	56
Síp u. 3.	1	2	komfort nélküli	55
Síp u. 4.	1	0	komfortos	35
Síp u. 5.	1	2	komfortos	55
Síp u. 8.	1	0	komfortos	35

Forrás: 5/2015 (II. 13.) önkormányzati rendelet 1. melléklet

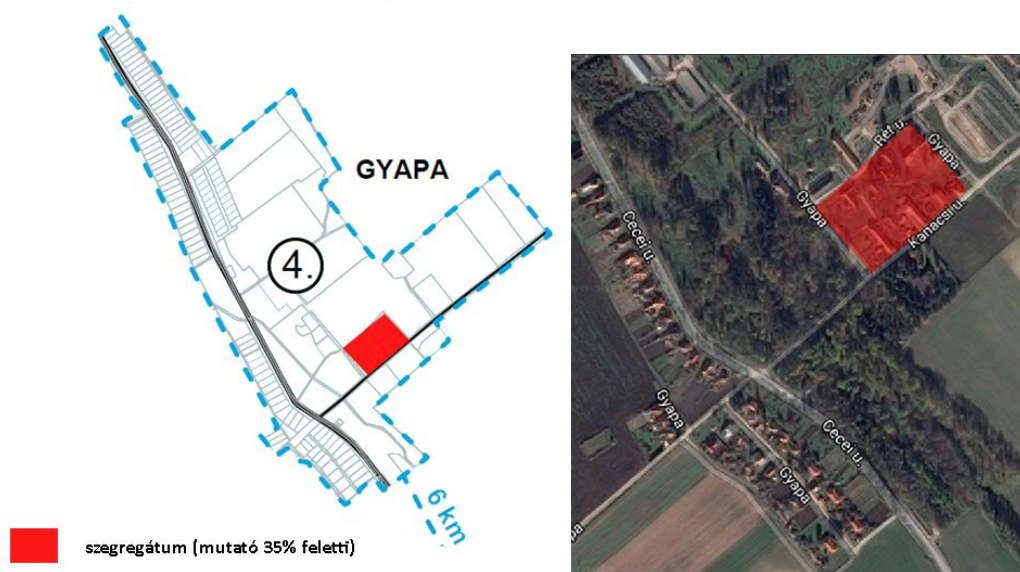
6.6.2. Szegregátum 2. (Gyapa külterület)

a) Elhelyezkedés

Gyapa a városrészi lehatárolásban a 4. városrészhez tartozik a központi belterülettől 6 km-re fekvő elkülönült városrész. A városrész térképi lehatárolásába a belterületként nyilvántartott részek mellett külterületi egységek is beletartoznak (teljes lehatárolt terület 95 ha). A kijelölt szegregátum a városrészi lehatárolás belterületi egységen kívüli "Gyapa külterület" néven nyilvántartott részére esik.

A vizsgált terület a 2008-as IVS-ben egy nagyobb egység részeként (Rét u. - Cecei u. - településhatár - Kanacsi u. - Cecei u. - településhatár) szegregátumként lehatárolásra került. Ehhez képest a 2011-es vizsgálat kimutatása belterületbe tartozó részeket már nem tartalmaz. Ma a KSH szegregációs kritériumnak megfelelő kimutatása a Kanacsi u. címeit tartalmazza.

Gyapa külterület: Szegregátum a 2011-es népszámlálás alapján

Forrás: KSH 2011-es népszámlálás

Gyapa egy kicsi, egyutcás önálló település volt valamikor, ahol a mezőgazdaság jelentette a fő megélhetési forrást. A falu a 20. században vesztette el önállóságát és lett Paks része. A lehatárolt terület cselédsoros lakóházai a Paksi Állami Gazdaság megalakulásának idején 70-80 éve épültek fel a gazdaság dolgozói számára. A tanulatlan, alacsony presztízsű munkát végző emberek a mezőgazdaság leépülésével többnyire elvesztették munkahelyüket, és ők és sokadik generációjú leszármazottaik a leromlott állapotú épületekben rekedtek (eladni szinte lehetetlen, teljes felújításra nincs mód).

b) Demográfiai és szociális, foglalkoztatási jellemzők

A lakosság (85 fő) jóval fiatalabb a városi átlagnál, ugyanis a gyermekkorúak aránya magasabb (23,5%), az aktív korúak részaránya közel azonos, és az időskorúak részaránya pedig sokkal alacsonyabb (11,8%), mint a város egészére vonatkozó mutatók.

A városhoz viszonyítva majd ötszöröse a csak legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a 15 és 59 éves népességen belül, de az SKD adatához képest az érték 28,7%-ponttal mégis jobb. Az életkörülményeket figyelembe véve nem meglepő, hogy nincs olyan a 25 éves és idősebbek között, aki felsőfokú végzettséggel rendelkezne.

A 15-64 éves népességben a foglalkoztatottsági mindössze 34,5%-os, ami közel fele a városi amúgy nagyon magas értékének. Az alacsony presztízsű munkát végzők aránya itt is magas (65%), de ami ennél sokkal nagyobb gond, hogy az a nagyarányú munkanélküliség (39,4%), és a tartós munkanélküliség (27,2%). Meg kell azonban jegyezni, hogy jellemzően tavasztól őszig sokan dolgoznak valamilyen nem hivatalos formában (mezőgazdasági idénymunka, építőipar stb.)

A városi lakosság fél százalékát se éri el az itt élők aránya, ehhez képest itt is magas a következő segélyezési formák igénybevétele

- rendszeres szociális segély: helyi (város összes 2,9%-a), törvényi (város összes 3,7%-a), rokkant (város összes 5,0%-a);
- aktív foglalkoztatást helyettesítő támogatás (város összes 3,8%-a);
- rendkívüli segély:
- átmeneti természetbeni (város összes 4,1%-a);
- önkormányzati természetbeni (város összes 3,7%-a);
- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás /természetbeni/ (város összes 3,4%-a);
- rendkívüli gyermekvédelmi kedvezmény (város összes 4,5%-a).

A kifejezetten romák felzárkóztatását segítő esélyegyenlőségi támogatást meglepő módon egy diák után sem veszik igénybe, de a rendszeres nevelési segély és a periférikus helyzet miatt a diákbérlet-támogatás se olyan magas, mint az 1. szegregátum esetében (város összes 1,9% és 2,1%-a).

c) Lakhatási jellemzők

A 2011-es adatok alapján a terület lakásállománya 27 db, ebből az alacsony komfortfokozatú lakások száma 12 db. Az egy lakásra jutó népességszám átlagban 3 fő, ami

az egyszobás lakások 52,2%-os aránya mellett kedvezőtlen. A lakások között nincs önkormányzati bérlakás.

A közvilágítás a Kanacsi út mentén megoldott, közcsatorna nincs kiépítve, gáz nincs bevezetve a házakba, az út burkolata szilárd, de rossz minőségű, árok (vízelvezetés) megoldatlan.

A szegregációs mutató a kedvezőtlen adatok ellenére mindössze 1,4%-kal haladja meg az alaphatárértéket, amit leginkább az alacsony iskolázottság átlagosan jobb mutatója eredményez.

A KSH két szegregátum beazonosítását tette meg. Paks Integrált Városfejlesztési Stratégiája célul tűzte ki a szegregátumok megszüntetését és az antiszegregációs terv sikerének köszönhetően 2011-re sikerült elérni, hogy a 2001-es népszámlálási adatok alapján kijelöl Dankó Pista u.-Klapka Gy. u. –Kölesdi út által határolt terület egy része nem minősül szegregátumnak, vagyis javulás figyelhető meg a területen.

Mutató megnevezése	Paks összesen	IV. városrész	Anti-szegregációs terület 2. (Rét u.- Cecei u. –település határ- Kanacsi utca – Cecei u. településhatár	A városrészhez viszonyított mutatók (%)
Lakónépesség száma	19394	2880	127	4,45
Állandó népesség száma	21 178	2940	127	4,32
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	18,4	16,5	33,1	200,36
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	65,8	64,7	55,1	85,2
Lakónépességen belül 60- évesek aránya	15,8		18,8	11,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	21,8	24,3	74,3	305,6

Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	14,8	7,7	0,0	0,0
Lakásállomány (db)	8 415	1 077	41	3,81
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	9,8	13,3	73,2	551,20

Forrás: Integrált Városfejlesztési Stratégia Paks, 2018; KSH

A lakosság legmagasabb iskolai végzettségének megvizsgálása után látható, hogy a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a vizsgált szegregátumban az érintett városrész átlagánál mintegy háromszor több. Elmondható, hogy a felnőtt korú lakosságon belül csak minden negyedik személynek van magasabb végzettsége. Az érintett szegregátumban felsőfokú végzettséggel rendelkező lakos nincs.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül is magas a szegregátumban a városrészhez viszonyítva, annak mintegy 1,67 szerese. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a szegregátumban magas, a városrész átlagánál 3,8 szer magasabb, és csaknem 4,2-szer magasabb, mint a város egészében. Ennek megfelelően az aktív korú népességen belül a foglalkoztatottak aránya igen alacsony, a városrész átlagának mintegy fele. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, ami összefüggésben van a foglalkoztatottsággal és a rendszeres szociális segéllyel, a szegregátumban 1,1 szer több mint a városrészben.

A lakásállomány vizsgálata után látszik, hogy a szegregátumban található a városrész lakásainak 3,81 %-a, viszont a városrészhez (és a város egészéhez képest is) az alacsony komfortfokozatú lakások aránya igen magas, azok több mint 5,5-szöröse.

Szegregátumokról összességében elmondható, hogy egy nem zárt és nem nagyszámú közösségről van szó, ahol jó a közműellátottság, illetve a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés.

Magas a gyermekek aránya, akiknek az integrált oktatásával és szakmához való segítségükkel lehetőséget lehet teremteni egy jobb társadalmi szintre való emelkedéssel. A

lakások komfortfokozata igaz alacsony, de javítható. Igaz alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők aránya magas a népességen belül és kevesen rendelkeznek rendszeres munkajövedelemmel a szociális foglalkoztatás segítségével jelentős számú lakos vezethető vissza a munka világába, ezáltal a családok életkörülménye javulhat.

6.7. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Paks Város Önkormányzata biztosítja a város lakosságának egészségügyi alapellátását és a járóbeteg-szakellátását.

Kötelező jellegű népegészségügyi szűrések már nem léteznek. A behívóleveles szűrések ajánlottak. Kötelezően elrendelt szűrővizsgálat járványügyi indokkal lehetséges, ezek nem tartoznak a népegészségügyi szűrések közé.

Az egészségügyi mutatók viszonylag pontos képet adnak a település egészségügyi helyzetéről. Mind a méhnyakrák-, mind az emlőszűréseken alacsony a felnőtt nők részvételi aránya. A szervezett központi szűrővizsgálatokon a helyi romák kis arányban vesznek részt. A kötelező védőoltásokból senki sem maradt ki.

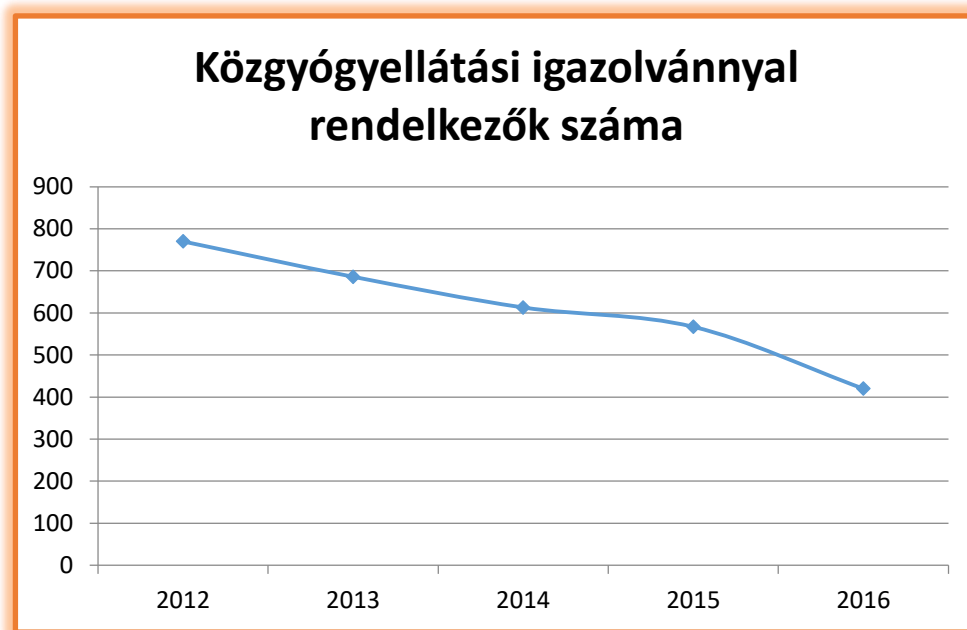
A helyi önkormányzat az egészségvédelemmel kapcsolatos ismeretek terjesztésében, a helyi társadalom egészségtudatos attitűdjének formálásában közvetlenül nem vállal szerepet. A hatékony egészségvédelem hangsúlyos eleme az önkormányzat által fenntartott közoktatási intézmények nevelési, oktatási programjának. Az önkormányzat által biztosított közétkeztetés megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A 0-18 éves roma korosztály körében az alultápláltság nem jellemző probléma.

A városban nincs betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis. A felnőtt házi és gyermekorvosok által ellátott esetek száma az elmúlt 5 évben összességében 4,5% - kal emelkedett annak ellenére, hogy a gyermekorvosok által ellátott esetek száma 1,65% csökkent.

Év	Betöltetlen felnőtt házi orvosi praxisok száma	Háziorvos által ellátott esetek száma	Gyermekorvos által ellátott esetek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott esetek száma
2014	0	99013	31844	99013
2015	0	118370	31342	118370
2016	0	120127	31189	120127
2017	0	115883	29815	115883

2018	nincs rendelkezésre álló adat
------	-------------------------------

Forrás: TEIR, KSH start, önkormányzati adatgyűjtés

Forrás: TEIR

A városban a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma folyamatosan csökken, ennek oka a minimálbér emelkedése.

A város nemcsak helyi, hanem és a vonzáskörzetében elhelyezkedő 13 település egészségügyi szakellátását is végzi szakrendelésein, gondozóintézetein keresztül.

A városban a lakótelepen található a II. sz. rendelő, valamint az óvárosban a III. számú rendelő; további szakellátások a Paksi Gyógyászati Központban találhatók.

Az életminőség javítását és egészségfejlesztést szolgáló intézkedések (Eü. tv.) biztosítottak Pakson. A család- és nővédelmi gondozás (Eü. tv., családtervezés, fogamzás előtti gondozás, genetikai tanácsadás, várandós szoptatós anya gondozása) a védőnői feladatellátás keretében biztosított a településen. Az ifjúsági egészségügyi gondozás speciális feladatainak ellátása (Eü. tv.) a kistérségben biztosított.

Az egészségügyi szolgáltatások kiegészítéseként, megépült és átadásra került a városi Balneológiai Központ, mely reumatikus és nőgyógyászati, valamint mozgásszervi panaszokra egyaránt javallott. A több mint 2000 négyzetméter hasznos alapterületű fürdőben – a gyógyvizes medence mellett – megépült a gyógytorna-medence, az iszapkezelő; kialakításra kerültek a fizioterápiás és reumatológiai kezelésekre szolgáló

helyiségek, az orvosi szobák. A létesítmény építési költsége 1,3 milliárd forint, melyhez a város pályázati forrást szeretett volna igénybe venni. Ennek hiányában saját erőből, az önkormányzat tulajdonában lévő Paksi Ipari Park Kft. beruházásában épült meg a központ. A központ megépítése a városvezetés egészségügyi stratégiájának fontos eleme. A mozgásszervi panaszokra javallott, 53 Celsius fokos vizet a gyógyászati célok mellett az épület fűtésére, használati meleg víz előállítására is használják majd. A központ kapcsolódik a városi rendelőintézethez.

Összességében elmondható, hogy a város egészségügyi ellátása teljeskörűen megfelel az Európai Unió elvárásainak.

Paks Város Önkormányzata biztosítja a jogszabályban meghatározott rendszeres megélhetést nyújtó segélyeket (rendszeres szociális segély, ápolási díj), a meghatározott szükségletekhez igazodó támogatásokat (lakásfenntartási támogatás, temetési segély), valamint az eseti segélyeket (átmeneti segély).

A KSH adatokat és a települési adatszolgáltatást vizsgálva megállapítható, hogy a szociális rászorultságtól függő pénzbeli támogatások a lakosság viszonylag nagy részét érintik.

2018-ban Paks Város Önkormányzata Képviselő-testülete 3/2015. (II.13.) szociális és gyermekjóléti 2012-ben rendszeres szociális segélyben 36-an részesültek, 228 fő pedig foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesült, melyből 4 fő, azaz 1,7%ük ezen juttatástól elesett, mert nem tudott 30 nap munkaviszonyt igazolni. 2008 és 2012 között helyi önkormányzati rendelet alapján senkitől nem vontak meg támogatást. A rendszeres szociális segélyek és foglalkoztatást helyettesítő támogatások nemzetiségekre való megoszlásában az önkormányzatnak nincsenek adatai, hiszen törvényes kereteken belül erről kimutatást nem vezethetett.

Lakásfenntartási támogatásban 2015-ben 742 fő részesült. Az adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma 2015-ben 17 fő. A rászorulóknak nemzetiségére vonatkozó adatokkal az önkormányzat nem rendelkezik.

év	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2012.	1373	62
2013.	722	40
2014.	787	24
2015.	742	17
2016.	n.a.	n.a.

Forrás: TEIR

Paksi Kistérségi Szociális Központ szervezeti egységeként működik a városban egy átmeneti hajléktalanszálló. Szociális munkások, pedagógus, szociális asszisztens, szociális ápoló dolgoznak a szállón, akik mentális, szociális segítséget nyújtanak, az arra igényt tartóknak. A férőhely 15 fő, amelyből 12 férfi és 3 női. A szálló kihasználtsága 100%-os.

6.8. Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A városi civil szervezetek, önszerveződő egyesületek maximálisan segítik a roma kisebbséget rendszeres éves, illetve eseti programjaik lebonyolításában, lehetőséget nyújtanak nekik a releváns városi rendezvényeken való közreműködésre.

A roma önkormányzatot esélyegyenlőségi és oktatási programjainak szervezésében az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. is segíti, teret biztosítva a hátrányos helyzetű roma gyerekeknek az erőmű meglátogatására. 2017-ban ennek keretében 16 gyermek vett rész a látogató központban megrendezett túrán. A csoport számára az alpolgármester mutatta meg a látogató központot, a nukleáris létesítmény múltjáról helytörténész beszélt a vendégeknek az Atomenergetikai Múzeumban.

2005 óta működik együtt a Paksi Rendőrkapitányság és a Paksi Roma Nemzetiségi Önkormányzat. .Még ebben az évben a hatóság és a Paksi Roma Nemzetiségi Önkormányzat szándéknyilatkozatban rögzítette, hogy hogyan és milyen módon tudja segíteni a másik munkáját, ennek megfelelően a felek fél évente összeülnek.

A kisebbségi önkormányzat által szervezett tájékoztató fórumokon a rendőrség, munkaügyi központ, illetve a polgármesteri hivatal illetékes osztálya is részt vesz, akár tájékoztatási jelleggel is.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Paksra nem jellemzőek az etnikai konfliktusok.

Pakson működik Német Nemzetiségi Kisebbségi Önkormányzat, illetve hagyományőrző civil szervezetek (pl. a Roger Schilling Fúvószenekear és a zenekari tagokból alakult Német Zenebarátok Egyesülete, melynek célja a német nemzetiségi fúvószene felkutatása, ápolása.

A Paksi Roma Nemzetiségi Önkormányzat 1990-ben alakult, feladata a cigány kisebbség képviselete, támogatása. Tevékenységeik között szerepel a roma gyerekek tanulásának és a roma sportolók segítése, évente megrendezik a hagyományőrző Romabált és Romanapot. Az 1999-ben alakult Paksi Roma Egyesület Közhasznú Szervezet a Pakson élő roma pályakezdők és munkanélküliek segítésére jött létre, 2000 óta közhasznú szervezetként működik. Magánszemélyek, cégek, intézmények részére vállalnak munkavégzést. Mindkét nemzetiségi önkormányzattal szoros az együttműködése Paks Város Önkormányzatának.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A közpolitika helyi képviselői, döntéshozói megnyilvánulásaikkal elősegítik a kisebbségeket védő alkotmányos értékek érvényesülését és a társadalmi szolidaritást, ösztönzik a többség és a romák közötti hatékony együttműködést. A helyi sajtó, médium az önkormányzat aktív szócsöveként elősegíti a kommunikációs folyamatokat, amelyek során a romákkal szembeni előítéletek csökkenthetők.

A civil szervezetek aktívak, sokszínű tevékenységeikkel hozzájárulnak a város fejlődéséhez. Az Önkormányzat pályázati lehetőségek biztosításával és folyamatos párbeszéd fenntartásával segíti munkájukat.

A szolidaritás és felelősségvállalás mind magánszemélyekben, civil szervezetekben, mind pedig a városban működő gazdasági szervezetekben jelen van.

Pakson évek óta létezik önszerveződő polgárőrség, önkéntes munkások, akik szintén hozzájárulnak egy jól működő városi kollektíva kiépítéséhez.

7. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

7.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

A rendelkezésre álló, a gyermekek jóllétével foglalkozó tudományos kutatások, felmérések, illetve a gyermekek és családjaik életkörülményeire vonatkozó statisztikai adatok árnyalt, gyakran elgondolkodtató tényeket és tendenciákat mutatnak. Ezek alapján elmondható, hogy a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása az egyik legsürgősebb feladat, ez az a terület, amelyen jelentős elmaradás figyelhető meg a magyarországi helyzet és az Európai Unió átlaga között.

2011-ben „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiát, valamint a roma stratégiát egyetlen programba a “Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák 2011-2020” című stratégiába integrálták, mely a szegénység szempontjából meghatározó, speciális problématerületi módszerek (gyermekszegénység, romaügy, hátrányos helyzetű térségeket érintő stratégiák) integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben való kezelését kívánja előmozdítani annak érdekében, hogy az ágazatközi megközelítések hatékonyabban érvényesüljenek. A stratégia szerint maximalizálni kell az összes gyerek lehetőségét a jövőben, és a szegénység, valamint a kirekesztődés problémáját hatékonyan kell kezelni.

A társadalmi felzárkóztatás kulcskérdéseként a hátrányos, halmozottan hátrányos, köztük roma gyermekek helyzetének javítását, valamint a szegénység átörökítésének megakadályozását rögzíti.

A célokhoz rendelt eszközöket hat beavatkozási területhez sorolta:

1. Gyerekek jól-léte,
2. Oktatás-képzés,
3. Foglalkoztatás,
4. Egészségügy,
5. Lakhatás,
6. Bevonás, szemléletformálás, a diszkriminációs jelenségek elleni küzdelem.

2016-ban elkészült a „Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia” nyomon követési jelentése, melyben mára már nyilvánvalóvá vált, hogy a munkanélküliség és a szegénység elleni küzdelem eredményei mérhetőek, igazolható módon stabilizálódtak és elérték a megnevezett célcsoportokat. 2013 óta egyértelműen javultak a szegénységre és társadalmi kirekesztettségére vonatkozó, valamint az egyenlőtlenségi mutatók. A mélyszegénységben élők jelentős részét sikerült kimozdítani helyzetéből. A fent említett hat beavatkozási területen is javulás tapasztalható. A gyermekek jóléte érdekében a családi és a munkahelyi feladatok összeegyeztetését, a gyermekétkeztetés kiterjesztését, a koragyermekkori intervenció megerősítését, a veszélyeztetettség megelőzését és a már veszélyeztetett gyermekek nagyobb biztonságát, a szülői felelősség megerősítését, a hátrányos helyzetű gyermekek esélyei javítását szolgálja a program. A családi és a munkahelyi feladatok összeegyeztetésének támogatása kapcsán a gyermekek napközbeni ellátásainak további fejlesztése is megvalósult 2017-re. A stratégia célul tűzte ki a minőségi oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférést, a hátrányos helyzetű tanulók iskolai előmenetelének támogatását. Természetesen a fent vázolt általános országos tendenciáktól és állapotoktól Paks sem tudja teljes mértékben függetleníteni magát. A következőkben a gyermekes családok/háztartások jövedelmi helyzetét, valamint a veszélyeztetett és védelembe vett gyermekekkel kapcsolatos adatokat mutatjuk be Paks vonatkozásában.

7.1.1. Jövedelmi helyzet

A család gyermekei vonatkozásában rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását igényelheti, amennyiben jövedelmi helyzete azt megkívánja.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) által szabályozott módon - a jegyző állapítja meg. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a törvényben meghatározott gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, illetve külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek (pl. ingyenes tankönyv) az igénybevételére.

2017-ben rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot kellett megállapítani, ha a családban az egy főre eső havi jövedelem nem haladta meg a nyugdíjminimum 130 %-át.

Egyedülálló szülő, tartós beteg vagy fogyatékos gyermek, valamint nagykorúvá vált gyermek esetében az egy főre jutó jövedelmi értékhatár a nyugdíjminimum 140 %-a volt. Annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-jén, valamint november 1-jén fennállt, 6000-6500 forint értékben természetbeni támogatás került megállapításra, amelyet Erzsébet-utalvány formájában kaptak meg.

2018-ban rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a szülők 227 gyermek után igényelnek. A tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma a városi nyilvántartásból nem határozható meg pontosan csak becsült adatok állnak rendelkezésre. 2013 és 2018 között a szociális osztály adatai szerint 3 %-ra tehető a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesített tartósan beteg, fogyatékos gyermekek száma. Paks Város önkormányzata Képviselő-testülete 3/2015. önkormányzati rendeletében megváltoztatta a szociális és gyermekjóléti ellátások rendszerét. A korábban létező kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban megszűnt, helyét a rendszeres nevelési segély vette át, amelyet 2018-ban 937 család kapta meg. Az önkormányzatnak a gyermekvédelmi támogatásokat illetően etnikai származásra való adatokkal nem rendelkezik.

7.1.2. Veszélyeztetett és védelembe vett gyerekek száma

2016-ban a védelembe vett 18 éven aluliak száma 5, arányuk a fiatalkorúak számához képest csekély, 0,5 és 0,8% között mozog. 2012ben ez az adat 20 fő volt, ami a 18 éven aluliak számának mindössze 0,5%-a. A megszüntetett esetek számáról elmondható, hogy fele a kezdeményezett eljárásoknak megszüntetésre kerül. 2012-ben ez az adat 70%.

A veszélyeztetettség megállapítása, illetve a gyermekek védelembe vétele a gyámhatóság hatáskörébe tartozik. A Paksi járás vonatkozásában a védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek számának alakulását az utóbbi esztendőkből a következő táblázat mutatja be.

Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	18 év alattiak száma a népességben	Védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszűntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2013.	3572	31	15	241
2014.	3476	24	16	238
2015.	3381	21	15	220
2016.	3305	22	9	45
2017.	3449	20	14	50

Forrás: TEIR, KSH start

2016. január 1. napjától a családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással integráltan, egy szervezeti és szakmai egységben működik. Pakson a család és gyermekjóléti szolgálat, valamint Paksi járás lakosságára kiterjedően a család és gyermekjóléti központ feladatait a Paksi Kistérségi Szociális Központ látja el.

Az évek során az a tapasztalat alakult ki, hogy az ellátotti létszám - különös tekintettel a súlyosan veszélyeztetettekre - egyre magasabb. Az esetek összetettek (többszörösen hátrányos helyzet, alkoholizmus, munkanélküliség, szegénység, családon belüli erőszak, iskolai hiányzások, gyermekkori bűnözés, szabálysértés, illetve az utóbbi években megszorodott a magatartásproblémás gyermekek száma is), melyek gondozása nagyon sok munkát és időt igényel.

7.2. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek, helyzete, esélyegyenlősége

A szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete és esélyegyenlősége nem vizsgálható elkülönítve az ugyanezekben a területeken élő családok helyzetétől. A gyermekszegénység, illetve a gyermekek esélyegyenlősége (vagy annak hiánya) egyaránt többdimenziós jelenségek, és ezeknek a dimenzióknak a halmozódása hatványozottan veszélyezteti az érintett gyermekek pszicho-szociális fejlődését. A családokat és gyermekeket érintő szegénység kialakulásának egyik legfontosabb oka a munkajövedelem hiánya.

A közfoglalkoztatási rendszer ugyan javított némiképpen ezen a helyzeten, ugyanakkor az érintett személyek alacsony iskolai végzettsége többnyire csak olyan tevékenységek

elvégzésére teszi őket alkalmassá, amelyeken keresztül az átlagosnál nehezebb az elsődleges munkaerő-piacon való elhelyezkedés.

A szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek életkörülményeit természetesen nagymértékben befolyásolják a családok jövedelemstruktúrájának jellemzői is. Miközben a transzferjövedelmek reálértéke és a támogatottak köre fokozatosan csökken, a gyermekes családok jövedelemstruktúrájában egyre nagyobb hányadot tesz ki ez a forrás, amit elsősorban az érintettek számára elérhető munkalehetőségek szűkülése magyaráz.

A segélyezett családok aránya – természetes módon – ott magasabb, ahol alacsony a háztartás jövedelme, ahol 43 kevesebb a foglalkoztatott felnőtt és ahol több gyermeket nevelnek, és ezek a jellemzők tipikusnak tekinthetők a szegregátumokban élő gyermekek vonatkozásában.

Ugyancsak széles körű problémát jelent a tárgyalt gyermekek és családjaik körében az eladósodás. Ha megvizsgáljuk, milyen okok vezetnek a gyermekes családok eladósodásához, akkor természetesen az első helyen az alacsony jövedelem szerepel – kevés bevételből lehetetlen magas törlesztő részleteket és rezsiköltségeket fizetni. Az alacsony jövedelemmel összefüggésben a fizetési elmaradások ott nagyok, ahol a háztartástagok foglalkoztatottsága alacsony szintű és a jövedelemforrások között nagyobb számban szerepelnek segélyek. A gyerekek szükségleteinek kielégítettségét, vagyis életminőségüket alapvetően a család anyagi helyzete határozza meg. A jövedelmi szegénység minden kutatás és adatforrás szerint jóval nagyobb arányú az egyszülős, valamint a három- és többgyerekes családok körében, mint más társadalmi-demográfiai csoportokban.

Azokban a háztartásokban, ahol van foglalkoztatott, a gyerekek szükségletei átlag feletti szinten és közel azonos mértékben biztosítottak.

Ott viszont, ahol nincs kereső családtag, minden szükségletcsoportban az átlagnál jóval rosszabb a helyzet. Azok a gyerekek, akik olyan családban élnek, ahol a háztartásfő nyolc osztályos végzettségű, minden szükségletcsoport terén jelentős hátrányban vannak.

7.3. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Ezeknek a szolgáltatásoknak a vizsgálatokor alapvető fontosságú Paks védőnői ellátottságának áttekintése.

2018-ban a városban 6 területi védőnői körzet volt és 3 iskola-ifjúsági védőnői körzet. Az egy védőnőre jutó gyerekek száma 212, mely megközelíti az egy védőnői körzetben a védőnő által legfeljebb ellátható gondozott létszámot, és folyamatosan emelkedő ellátotti létszámra lehet számítani a várható lakos-létszámemelkedés, a családok beköltözése kapcsán.

A védőnői ellátottság azért kiemelkedően fontos indikátora a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek, mert ők azok, akik a mindennapi munkájuk során rendszeres kapcsolatban állnak a gyermeket nevelő családdal. Rögtön a gyermek megszületését követően, így tájékozódni tudnak a gyermek életkörülményeiről, az esetlegesen felmerülő problémákról, ugyanakkor informálni tudják a szülőket is a rendelkezésükre álló lehetőségekről, a kötelezettségeikről, és segíthetnek a felmerülő problémák gyors és szakszerű megoldásában.

7.3.1. Gyermekjóléti alapellátás

A gyermekjóléti alapellátások körében a gyermekek napközbeni ellátását az önkormányzati bölcsőde működtetésével biztosítja. Bölcsődei ellátást elsősorban annak a gyermeknek nyújt az önkormányzat, akinek eltartója kereső tevékenységet folytat, de a felvétel során a Gyvt. által megnevezett célcsoportok (aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, akinek a szülője munkaviszonyban áll) előnyben részesülnek.

A bölcsődei ellátásokkal kapcsolatban fontos mutató a kapacitáskihasználtság, ami tartalmazza a bölcsődei férőhelyek kihasználtságát, vagyis azt, hogy egy bölcsődei férőhelyre hány beíratott gyermek jut. Pakson működő 1 bölcsőde teljes kapacitása 30%-kal nőtt az elmúlt évek során. A kapacitáskihasználtság így 80%-os. A város működő bölcsődéje az I. és a II városrészben található.

Év	Bölcsődék száma	Bölcsődébe beírt gyermek száma	Szociális szempontból felvett gyerek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)
2015.	1	154	7
2016.	1	155	3
2017.	1	163	8
2018.	1	155	6

Forrás: Intézményi adatszolgáltatás

A városban működik az állami bölcsődei ellátás mellett 2009 óta családi napközi is Mikka-Makka Családi Bölcsőde, melynek kihasználtság adatait az alábbi táblázat mutatja.

Év	Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma	Családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma	Családi napközeiben gondozott gyermek száma
2015.	17	0	17
2016.	17	0	17
2017.	17	0	17
2018.	17	0	17

Forrás: intézményi adatok

A gyermekek napközben ellátásán kívül a gyermekjóléti alapellátások, alapfeladatok közé tartozik még a jogokról való tájékoztatás, tanácsadás, várandós anya segítése, szabadidős programok szervezése, ügyintézés támogatása is. A gyermekjóléti alapellátások célja a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének, jólétének, családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, családból való kiemelésének megelőzése, a családból kiemelt gyermek visszahelyezése.

7.3.2. Gyermekjóléti Szolgálat Pakson

A szolgáltatás hozzájárul a gyermek testi, érzelmi, lelki, és erkölcsi fejlődésének, jólétének a családban történő nevelésének elősegítéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, a gyermek családjából való kiemelésének a megelőzéséhez, illetve a családba történő visszahelyezéséhez. Feladata a veszélyeztetettségét észlelő-jelző

rendszer működtetése érdekében a megelőzésben érintett valamennyi intézmény együttműködésének megszervezése.

Továbbá a lakosság szociális helyzetének figyelemmel kísérése, a jelentkező problémák értékelése, és a szükséges szolgáltatások bevezetésének kezdeményezése.

A komplex szociális munkát igénylő családgondozás célja a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtése, illetve visszaállítása, további szülő és a gyermek kapcsolat helyreállítása.

7.3.3. A Helyettes Szülői Hálózat

Paks város székhellyel, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakmai vezetésével a helyi gyermekvédelmi rendszer keretén belül funkcionáló átmeneti gondozást nyújt. A gyermekjóléti alapellátások közül az átmeneti elhelyezést biztosító helyettes szülői szolgáltatás célja, hogy a rászorultság mértékében segítse a családot a gyermeknevelésben. Ha szükséges ideiglenesen pótolja a gyermek számára a szülői gondoskodást, annak érdekében, hogy erősödjön a család megtartó ereje, ne alakuljon ki a gyermek veszélyeztetettsége, vagy ha az kialakult, azt helyben, szükségletekhez igazodva lehessen megszüntetni.

A szolgáltatás elősegíti, hogy a vérszerinti szülő akadályoztatása esetén a gyermek meleg, elfogadó családi légkörben és körülmények között ellátást kapjon. Az ellátási területen 4 helyettes szülő, egyidejűleg 7 gyermek fogadását képes megoldani. A helyettes szülők tevékenységét, szakmai felkészítését, a szolgáltatásokhoz kapcsolódó szakmai jelzőrendszeres koordinálója a helyettes szülői tanácsadó végzi.

7.3.4. Gyermekétkeztetés Pakson

Minden köznevelési intézményben megoldott a gyermekek étkeztetése. A 2009- ben lefolytatott helyben központosított közbeszerzés eredményeként az önkormányzati fenntartású bölcsődében, valamint a köznevelési intézményekben külső szolgáltató biztosítja az étkeztetést. Minden szolgáltatónál lehetőség van diétás étkeztetés megrendelésére is. Az intézményekben a Gyvt. 21/B. §-a szerinti ingyenes és kedvezményes

étkeztetést biztosítják a törvényben meghatározott jogosultsági kör számára. A Gyvt. 2015. szeptember 1. napjától hatályos módosított szabályai alapján, az intézményi térítési díj 100 %-át normatív kedvezményként kell biztosítani a bölcsődei ellátásban, vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek után. Ha a gyermek: rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül; tartósan beteg vagy fogyatékos; olyan családban él, amelyben tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermeket nevelnek; olyan családban él, amelyben három, vagy több gyermeket nevelnek; nevelésbe vették; vagy olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjárulékcal csökkentett összegének 130%-át.

Kedvezményeket határoz meg továbbá a Gyvt. az 1-8. évfolyamon, vagy azon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részesülő gyermek számára is, amennyiben a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben vagy fogyatékosok nappali ellátásában részesül, nevelésbe vették, illetve utógondozott.

A kedvezményes intézményi étkeztetés statisztikai adatai az alábbiak szerint alakultak 2017-ben.

Önkormányzati és állami fenntartású intézmények esetében:

-	bölcsődei ingyenes étkezés:	28 fő
-	bölcsődei kedvezményes étkezés:	0 fő
-	óvodai ingyenes étkezés:	363 fő
-	óvodai kedvezményes étkezés:	0 fő
-	1-8. évfolyam ingyenes étkezés:	157 fő
-	1-8. évfolyam kedvezményes étkezés:	239fő
-	kollégiumi ingyenes étkezés:	9 fő
-	kollégiumi kedvezményes étkezés:	0 fő

Összességében elmondható, hogy az ingyenes vagy kedvezményes támogatásokban résztvevők aránya jelentősen nem változott az évek során és az érintett célcsoportok igénybe tudják venni ezeket.

2016-ban a települési önkormányzat kötelező feladatává vált az iskolai szünidő, valamint a bölcsőde és óvoda zárva tartása esetén a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása, amelyre a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak ingyenesen.

Szünidő 2016.	Étkezési napok száma	Étkeztetett gyermekek száma (fő)	Adagszám (db)
tavaszi	3	79	Nincs adat
nyári	43	114	
ősz	3	61	
téli	7	63	

Szünidő 2017.	Étkezési napok száma	Étkeztetett gyermekek száma (fő)	Adagszám (db)
tavaszi	2	32	64
nyári	43	68	2866
ősz	4	44	176
téli	4	48	192

Szünidő 2018.	Étkezési napok száma	Étkeztetett gyermekek száma (fő)	Adagszám (db)
tavaszi	2	39	53
nyári	45	54	2168
ősz	3	32	96
téli	3	23	69

Forrás: intézményi adatok

7.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint a fogyatékossgal élő gyermekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A Paks Város Önkormányzata prioritásként fogalmazta meg, hogy valamennyi halmozottan hátrányos helyzetű gyermek számára óvodai elhelyezést kell biztosítani az önkormányzati

fenntartású óvodákban. A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet 21. § (1) bekezdése értelmében a tankerületi központ a települési önkormányzat által elkészített helyi esélyegyenlőségi programot is figyelembe véve megalkotja a tankerületi szintű esélyegyenlőségi intézkedési tervet az állami köznevelési feladatellátás vonatkozásában. 2013. szeptember 1-jétől a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek definícióját a Gyvt. 67/A. §-a tartalmazza.

A törvény 67/A. § (1) bekezdése értelmében *hátrányos helyzetű* az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt. Erről a szülő önkéntesen a Gyvt.-ben meghatározott eljárás keretében nyilatkozhat.

Az óvodai nevelésben jelentős előrelépés volt az a kormányzati intézkedés, amely szerint 2015. szeptember 1-jétől valamennyi 3. életévét betöltött gyermeknek kötelező óvodai nevelésben részt vennie. Pakson az önkormányzati óvodai nevelés adatait a következő, az egyes intézményekre külön-külön vonatkozó táblázatok szemléltetik.

A városi óvodai ellátás elemzésénél speciális helyzet áll elő, hiszen a városban két különálló óvodai intézmény működik, a Benedek Elek Óvoda és tagintézményei, illetve a Napsugár Óvoda és tagintézményei. Így az elemzés során részben összesített, részben külön-külön vizsgált adatok szerepelnek.

A városban működő óvodák és tagintézményeik:

Paksi Benedek Elek Óvoda

Paksi Benedek Elek Óvoda, Mesevár Székhelyintézmény

Paksi Benedek Elek Óvoda, Hétszínvirág Tagóvoda

Paksi Benedek Elek Óvoda, Kishegyi úti Tagóvoda

Paksi Napsugár Óvoda

Paksi Napsugár Óvoda, Vörösmarty utcai Székhelyintézmény

Paksi Napsugár Óvoda Eötvös utcai Tagóvoda

Paksi Napsugár Óvoda Munkácsy utcai Tagóvoda

Paksi Napsugár Óvoda Dunakömlődi Tagóvoda

Év	Óvodai csoportok száma	Férőhely	Beíratott gyermekek száma	Kapacitáskihasználtság (%)
2015.	30	834	656	78,66%
2016.	29	884	662	74,88%
2017.	29	884	875	99%
2018.	29	884	879	99%

Forrás: helyi összesített adatok

A 2017-2018-as nevelési évben az óvodai intézményekbe összesen beíratott gyermekek száma 875, amelynek 2,2%-a hátrányos helyzetű, azaz valamelyik szülő egyedül neveli a

gyerekét vagy a család jövedelme nem éri el a szociális törvényben meghatározott minimumot, vagy a gyermek tartósan betegnek minősül. Az óvodákba felvételt nyert hátrányos helyzetű gyerekek 38,5%-a halmozottan hátrányos helyzetű, azaz a fent felsorolt kritériumok fokozottan teljesülnek és a szülőnek/szülőknél nincs legalább 8 általános iskolai végzettsége. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek óvodánkénti eloszlásáról elmondható, hogy a telephelyek és szegregátumokhoz való közelségük között összefüggés van.

Az óvodák munkájuk során együttműködnek a védőnőkkel, családsegítővel és a gyermekjóléti szolgálattal, teret biztosítanak különböző térítésmentes és térítési díjas fejlesztő programoknak (néptánc, hitoktatás, nyelvoktatás).

Az önkormányzat a tárgyi és személyi feltételek biztosítása mellett törekszik arra, hogy mind a két intézmény alkalmas legyen minden típusú kiemelt figyelmet igénylő, valamint fogyatékkal élő gyermek ellátására is valamelyik feladat ellátási helyén.

Az Nkt. 4. § 25. pontja értelmében sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. Pakson a város óvodáiban integrált nevelésben részesülnek ezek a gyermekek, iskolai oktatásban pedig a Tolna Megyei EGYMI Gazdag Erzsébet Általános Iskola és Kollégium látják el.

A TM EGYMI Gazdag Erzsébet Gyógynevelési Általános Iskola és Kollégiuma a sajátos nevelési igényű gyermekek nappali rendszerű, általános iskolai oktatása-nevelése folyik. Tanulóik szakértői javaslat alapján nyernek felvételt. Az iskola a városban élő gyermekeken kívül fogadja egyéb települések diákjait is. Az intézmény 19 férőhelyes, családis jellegű diákotthonában biztosítja, hétfőtől-péntekig, az ellátást. A pedagógiai tevékenység gyógynevelés szakosított pedagógusok által kidolgozott helyi tanterv szerint történik, mely azért készült, hogy esélyt adjon azon gyermekeknek, akik saját lehetőségeik és képességeik határain belül történő kibontakoztatására csak speciális segítséggel képesek. Az intézményben 2017-2018-as nevelési évben összesen 73 SNI gyermek járt, melyből 5 hátrányos helyzetű.

A városban az általános iskolai alap ellátást 3 intézmény végzi, így az elemzés során részben összesített, részben külön-külön vizsgált adatok szerepelnek. Továbbá működik a városban egy alapfokú művészetoktatási intézmény, illetve gyógypedagógiai intézményegység.

A városban működő alapfokú oktatást végző intézmények:

- Paksi Bezerédj Általános Iskola
- Paksi Deák Ferenc Általános Iskola
- Paksi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola
- Pro Artis Alapfokú Művészeti Iskola

Az általános iskolát végző gyermekek számáról és arányáról elmondható, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek aránya a Paksi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában a legnagyobb 5,22%, ahova a legtöbb beíratott gyermek is jár, ezen gyermekek 44 %-a halmozottan hátrányos helyzetű. A Paksi Deák Ferenc Általános Iskola HH és HHH gyermek létszámban a legkedvezőbb értékkel bíró iskola.

Az általános iskolai intézményegységek HH/HHH adatai a 2018-as évben

Intézményegység	HH (fő)	HH (%)	HHH (fő)	HHH (%)
Paksi Deák Ferenc Általános Iskola	3	1,34	0	-
Paksi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola	27	6,24 %	12	2,77%
Paksi Bezerédj Általános. Iskola	12	3,04	9	2,28

Forrás: helyi adatgyűjtés

Intézményen belül a legnagyobb arányban a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű tanuló a Paksi II: Rákóczi Általános Iskolában tanul. A tagintézmények között a HH arány eltérése legfeljebb 3,04%, a HHH arányban 2,77%. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek iskolánkénti eloszlásáról elmondható, hogy a telephelyek és szegregátumhoz való közelségük között összefüggés van.

Az általános iskolák különböző tanórán kívüli programokat kínálnak a gyerekeknek. Alapfokú művészetoktatás és a szakkörök széles palettája várja délután az érdeklődő és

tehetséges gyerekeket. Az alapfokú művészetoktatás és a szakkörök munkájában hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek is szép számban vesznek részt. A kisebbségi önkormányzatok is szerveznek eseti jellegű programokat. Az iskola biztosítja a napközis ellátást a gyerekek számára, amit a HH/HHH gyermekek szülei magas arányban vesznek igénybe. Nyáron lehetőség van iskolai táborozásra is, ahol a HH és HHH gyermekek nagy számban vesznek részt.

Az országos kompetenciamérések olvasás-szövegértés és matematikai logika kompetenciaterületen mérik a gyerekek képességeit. A város általános iskoláinak 2014 és 2017 közötti kompetencia eredményei összesítve közel az országos átlaggal megegyeznek. A HH és HHH tanulók kompetenciaméréseken nyújtott teljesítménye a legtöbb esetben az iskolai átlag és az országos átlag szintjét eléri. Az iskolák eredményeit külön értékelve elmondható, hogy a Paksi Bezerédj Általános Iskola és a Paksi Deák Ferenc Általános Iskola intézményátlaga minden esetben nem különbözik az országos átlagtól. A Paksi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola, ami a városi szegregátumok területeihez legközelebb helyezkedik el 2017-ben az országos átlag alatt teljesített a kompetenciaméréseken. A 3H gyerekek átlagára vonatkozóan nem rendelkeznek az intézmények mindenhol adatokkal.

A kompetenciamérések átlagának évfolyamonkénti megoszlásában nincs jelentős különbség.

A gyermekek alapfokú oktatási lehetőségeit kiegészítendő a város felújította és kibővítette a Cseresznyés kerti iskolát, így megteremtve egy színvonalas erdei iskola üzemeltetésére a lehetőséget. Az épületkomplexumot részben Európai Uniós támogatásból újítták fel, a KEOP 3.3.0. pályázat keretében. Az épület felújításánál az akadálymentesítési szempontok is érvényesültek. Az intézmény télen-nyáron üzemel majd, a táborok mellett városi, civil és magánrendezvények számára is nyitva áll. A létesítmény 202 millió forintból készült el. A Cseresznyés kert Erdei Iskolában tizenegy ún. modul közül választhatnak majd a Paksról, a környékből, az országból vagy épp a testvértelepülésekről érkező diákcsoportok. Az oktatásra 18 paksi pedagógus szerzett képesítést a pályázati program keretében. A város esélyegyenlőségi intézkedéseinek, programjainak szervezésében a jövőre való tekintettel a cseresznyés kert erdei iskola által kínált lehetőségekkel aktívan élni szeretne.

7.5. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Pakson a KSH adatainak meghatározása alapján két szegregátum található. Ezek részletes elemzését a 6.7. Telepek, szegregátumok című fejezet tartalmazza, mely részletesen kitér a telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzetére, lakhatási viszonyaira.

a) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A gyermekorvosi ellátás részben megoldott a városban. Két gyermekorvosi praxisra vár a város jelentkezőket, jelenleg helyettesítéssel megoldott. A gyermekorvosok az ellátás során nem tesznek különbséget a fogyatékos, halmozottan hátrányos és hátrányos gyermekek között, így a városban nincs arra vonatkozóan kimutatás, hogy az érintett gyermekek, mely körzet gyermekorvosához vannak bejelentve, illetve milyen gyakorisággal állnak kezelés alatt. A kötelező védőoltások, minden gyermek részére biztosítottak.

A városban kettő betöltetlen gyermekorvosi praxis van. A gyermekorvosok által ellátott esetek száma az elmúlt 5 évben összességében 6,4%-kal csökkent a gyermek létszám csökkenésének eredményeként.

b) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi- szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A város nem rendelkezik a 0-7 éves korúak speciális ellátási igényeire vonatkozóan pontos részadatokkal. Az óvodai ellátás területén a 2017-2018-as nevelési évben 12 fejlesztési foglalkoztatásban részesülő HHH gyermek van.

c) gyermekjóléti alapellátás

A Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. alapján a települési gyermekvédelmi rendszer alapellátásai körébe tartozik a gyermekjóléti szolgáltatás. A kötelező szolgáltatásokat biztosító paksi gyermekjóléti intézmények: a Bóbita Bölcsőde, és a Paksi Kistérségi Szociális Központ. Pakson a Család- és Gyermekjóléti Központ feladatává rendelt gyermekjóléti alapellátások:

- 1997.november.1.-től az 1997.évi XXXI. tv. szerinti gyermekjóléti szolgáltatás
- 1999. december 1-től az 1997. évi XXXI. tv. szerinti helyettes szülői ellátás

1997. november 1-jével alakult Paks Város Szociális Intézmények Igazgatósága szervezeti egységében a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat 3 fő családgondozó alkalmazásával. A CSGYSZ feladatát Paks város közigazgatási területén látja el a teljes népesség viszonylatában, továbbá 2002. évtől Németkér település közigazgatási területén a GYJSZ feladatit, a Helyettes Szülői Hálózat tekintetében pedig 1999. évtől a feladatellátására társult 14 - Paks, Dunaföldvár, Bikács, Bölcské, Dunaszentgyörgy, Gerjen, Györköny, Kajdacs, Madocsa, Nagydorog, Németkér, Pálfa, Pusztahencse, Sárszentlőrinc - kistérségi település közigazgatási területén lát el szakmai feladatokat.

A fenntartó Paksi Többcélú Kistérségi Társulás döntése alapján 2011. január 31-én kezdte el működését a Paks Kistérségi Alapszolgáltatási Központ szociális és gyermekjóléti alapellátások biztosításával.

2014. szeptember 1. napjától Paks Város Szociális Intézmények Igazgatósága közfeladatait jogutódos átalakulással - egyesítés, melynek módja beolvadás is az Alapszolgáltatási Központ látta el, az új költségvetési szerv megnevezése: Paks Kistérségi Szociális Központ. 2016. január 1-től a Paksi Életfa Idősek Otthona kiválásával nem biztosít szakosított ellátást az intézmény.

Az intézmény Alapító Okiratában rögzített szakmai alaptevékenységei, ellátási körzetei:

- Helyettes szülőnél elhelyezettek ellátása	(14 település)
- Idősek nappali ellátása	(5 település)
- Gyermekjóléti szolgáltatás	(11 település)
- Szociális étkeztetés	(12 település)
- Házi segítségnyújtás	(13 település)
- Családsegítés	(11 település)

d) gyermekvédelem

A Gyermekjóléti Szolgálat speciális és prevenciós szolgáltatásait összesen 101 gyermek és családja veszi igénybe: iskolai szociális munkát 68 gyermek, szabadidős – klub, korrepetálás - tevékenységet 21 gyermek, kapcsolattartási ügyelet szolgáltatásait 12 gyermek és családja. A Gyermekjóléti Szolgálat által működtetett alternatív napközbeni

foglalkozás, és az önkéntes játék-klub, korrepetálás intézményi keretek közt továbbra is biztosított.

e) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások Krízishelyzet esetén a családokat segítő szolgáltatások köre:

- Gyermekjóléti intézmény
- A családok átmeneti otthona
- A gyermekek átmeneti gondozása

f) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A városi egészségfejlesztési, sport és szabadidő illetve szünidős programokhoz való hozzáférés minden gyermek részére biztosított. Általánosságban elmondható, hogy szabadidős és szünidős épületek akadálymentesítése nem 100%-os, így az a fogyatékos gyermekek részére nem vagy csak korlátozottan igény bevehető.

g) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Az Önkormányzat minden esetben törekszik az egyenlő bánásmódra. Ezért az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

8. A nők helyzete, esélyegyenlősége

8.1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A foglalkoztatottsági szerkezet kiegyensúlyozottabbá tétele és a munkanélküliség nemek szerinti különbségének a csökkentése érdekében az Európai Unió már az 1997. évi luxemburgi csúcstalálkozón a foglalkoztatási irányelvek közé emelte a női-férfi esélyegyenlőség biztosítását ezen a téren is. A következő évek során az irányelvek minden évben bővültek néhány ponttal. Az 1999. évi foglalkoztatási irányelvek fő célkitűzései között például szerepelt a családbarát intézkedések és szolgáltatások kezdeményezése, a nők munkaerő-piaci re-integrációjának elősegítése. Az uniós foglalkoztatottsági stratégia részévé vált a férfiak és nők foglalkoztatási arányának kiegyensúlyozása, és az egyenlő bérezés elvének érvényesítése is.

Világszerte elindult egy - már nem megállítható - új folyamat. Amerikában, Nyugat- és Észak-Európában már korábban is szembetűnő volt a fiatal városlakó nők körében zajló változás. Ez a réteg egyedül is boldogul és tökéletesen képes az életét szervezni, irányítani. A virágzó szolgáltató és kreatív szektor egy új típusú gazdaság, amelyhez új készségek kellenek, az ehhez szükséges tulajdonságok pedig leginkább a nőkre jellemzők: türelem, nyitottság, jó kommunikáció, képesség a másik meghallgatására, rugalmasság, alkalmazkodás, a figyelem megosztása és az együttműködés készsége. Az élet legfontosabb kérdései egyre inkább a nők kezében összpontosulnak. A fiatalabb és iskolázottabb nemzedék számára természetes, hogy a nők is képviseltetik magukat a társadalom más szegmensén. Az egyetemeken, főiskolákon a női hallgatók vannak fölényben ma már. A fiatal képzett nők már jobban tudnak érvényesülni a munka világában, ám még mindig az látszódik, hogy a magasabb pozíciókban továbbra is a férfiak vannak fölényben. A nagyvállalatok vezetőinek 95 százaléka férfi, de ma már a felső vezetők között is folyamatosan emelkedik a nők száma, középvezetők szintjén pedig sok helyütt a nők többségben vannak.

Magyarországon még húsz évvel ezelőtt is jóval több férfinak volt diplomája, mint nőnek, ez a trend az elmúlt évtizedben megfordult: a 2011-es népszámlálási adatok szerint közel 200 ezerrel több nő végzett egyetemet, mint férfi. A 2013-as adatok szerint a nők 35,5 százaléka, míg a férfiak 24,7 százaléka rendelkezett diplomával. A 2015-ös adatok alapján a felsőfokú alap- és mesterképzésben résztvevő hallgatók között a nők jelentős többségben vannak a tanárképzés és oktatástudomány (79%), az egészségügy, szociális gondoskodás (67%), a humántudományok (65%), a társadalomtudományok (64%) és a művészetek (62%) területén. Némi fölény tapasztalható Némi fölény tapasztalható a szolgáltatások (58%) a gazdaság és irányítás (55%), valamint a jogi képzések (59%) terén, ugyanakkor majdnem kiegyenlített a nők és férfiak aránya a természettudományos (49%) képzésekben. A statisztika azt mutatja továbbá, hogy akadnak bizonyos területek, amelyekben a férfiak számbeli fölényben vannak. Ilyenek többek között az informatika, a műszaki tudományok, a mezőgazdaság és az állategészségügy. Néhány év múlva kikerül a felsőoktatásból a Z generáció, a digitális nemzedék, más néven az „új alkalmazkodók” első szülöttjei, akik kutatások alapján a saját identitás kifejezésének generációja is lesznek. Valószínűleg az információs kor szülötteinek többsége is, hasonlóan az őket megelőző Y generációhoz, az önmegvalósító munkamorált fogja választani, ami azt jelenti, hogyha a szabadságukban korlátozva érzik magukat, akkor gondolkodás nélkül munkahelyet váltanak.

Egy kutatás szerint a pályakezdők közül a férfiaknak, illetve a jó családi háttérrel rendelkezőknek van nagyobb esélyük a sikeres karrier elérésére. A két nem közötti különbség nemcsak a fizetésben mutatkozik meg, hanem a munkakeresés időtartamát, valamint a vezető beosztásban való arányukat tekintve is a férfiaknak kedveznek a statisztikák. A frissdiplomás férfiak a felmérések szerint hamarabb találnak munkát, átlagosan 3,6 hónap alatt sikerült elhelyezkedniük a kutatás adatai szerint, míg az azonos végzettséggel bíró nőknek valamivel több, mint 4 hónap alatt. A pályakezdő diplomások között a vezető beosztásban lévő férfiak aránya csaknem 29 százalék, míg a nők aránya mindössze 17 százalék. Hazánkban egy 2013-as - közel ötszáz cégre kiterjedő - kutatás szerint a foglalkoztatott munkavállalók 42 százaléka nő, míg ha a felsővezetőket nézzük, ez

az arány egészen alacsony, alig 18,3 százalék. A 2015-ös hasonló felmérés is az előző kutatás eredményét erősíti, mikor is az összes munkavállaló közel fele volt nő, míg a női főnökök 19,1 százalékot tettek ki. Magyarországon jelenleg a nők a foglalkoztatási struktúrában elfoglalt pozíciójukat tekintve átlagos helyzetben vannak, a fizetésbeli különbségek még megfigyelhetők a nemek között, ám a nők keresete lassan megközelíti a férfiakét. A felmérésből az is kiderült, hogy hiába dolgoznak azonos munkakörben, a nők átlagosan a férfiak bérének csupán 94,4 százalékát keresik, és jóval kisebb bónuszra is számíthatnak. Bizonyos foglalkozásokban a nők vannak többségben, azonban e munkakörök jelentős része a kereseti piramis alján helyezkedik el és kedvezőtlen feltételeket kínál a munkavállalóinak. Főleg a szolgáltató iparban, az oktatásban, hivatalokban vannak a nők felülreprezentálva. Bár a minisztériumokban és a bankszektorban is magas a nők aránya, de mint beosztottak vannak nagyobb arányban, vezető pozíciókban itt is a férfiak vannak nagyobb arányban. Forrás: Educatio Nonprofit Kft. tanulmánya Magyarországon 2017-ben a foglalkoztatottak átlagos létszáma 4 millió 421 ezer fő volt, amely 70 ezer fővel haladta meg a 2016. évit.

A foglalkoztatási ráta a munkaképes korosztály (15–64 évesek) körében 68,2% volt, 1,6 százalékponttal magasabb az előző évinél. Az előző év tendenciája 2017-ben is megfigyelhető, a férfiakat továbbra is magasabb gazdasági aktivitási szint jellemezte, mint a nőket, és esetükben a javulás mértéke is nagyobb volt. A 2017. évben a munkanélküliségi ráta 4,2%-os értéke 1,0 százalékponttal volt alacsonyabb az előző évinél.

Paks városára szintén érvényes az, hogy a nők foglalkoztatási arányát jelentősen meghaladja a férfiaké. A férfiak előnye kimutatható a foglalkoztatottaknak az aktív korú népességhez viszonyított arányát vizsgálva.

Munkavállalási korúak (15-64 évesek) száma és a munkanélküliek megoszlása

Pakson nemek szerint

Év	Munkavállalási korúak száma		Nyilvántartott álláskeresők (munkanélküliek)	
	férfiak	nők	férfiak	nők
2012.	7072	7127	299	418
2013.	6995	7038	308	395
2014.	6877	6975	262	311
2015.	6757	6875	216	295
2016.	6602	6699	183	233
2017.	n.a.	n.a.	157	192

Forrás: TEIR

Általános, nemtől független tendencia, hogy az alacsony iskolai végzettség csökkenti a munkaerő-piaci részvétel esélyeit. A nyolc általánossal, illetve annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező nők esélyei a munkakeresésre rendkívül rosszak, a képzésekhez, átképzésekhez való viszonyuk sem megfelelő. A nők munkaerő-piaci jelenlétének legfontosabb meghatározója a nevelt gyermekek száma (ez az összefüggés az EU tagállamok közül Magyarországon a legerősebb).

A nők elhelyezkedésének esélyeit csökkentő tényezők a gyermekvállalási szándék, a már megszületett gyermek (mivel betegség esetén a nő kiesik a munkából, illetve nem tud túlórázni, mert menni kell a gyermekéért), és az utóbbi években problémaként jelentkezik az életkor, mivel a 45-50 év feletti nők már egyre nehezebben tudnak elhelyezkedni, illetve munkát váltani.

A nők egyenlő esélyeinek megteremtése a bérezés terén világszerte még sokáig megoldatlan kérdés marad, pedig a nők esélyegyenlőségének sarkalatos kérdése „az egyenlő munkáért egyenlő bér” elvének érvényesülése. A gyakorlati megvalósulás ma sem problémamentes, annak ellenére, hogy az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV törvény, és a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény is biztosítja a megvalósítás jogi alapjait. Magyarországon a munkaerő-piaci jelenlétet többféle támogatási forma erősíti, amelyek a következők:

- *foglalkoztatást elősegítő támogatások – képzési támogatás.*

A képzési támogatás célja az álláskereső vagy a munkaviszonyban állók elhelyezkedési esélyének javítása, illetve a munkahely megtartásának elősegítése.

- *álláskereső vállalkozóvá válását segítő támogatás.*

A járási hivatalnál nyilvántartott álláskeresőnek vagy rehabilitációs ellátásban részesülőknek nyújtható, a támogatást vállalkozói tevékenység megkezdéséhez szükséges szaktanácsadás költségeit fedezi.

- *közmunka program, közfoglalkoztatás.*

A közfoglalkoztatás elsősorban azokat juttatja munkajövedelemhez, akik szociális ellátásban, azon belül foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülnek. Ezeknek a személyeknek hosszabb ideje nincs lehetőségük egyéb munkaviszony létesítésére munkalehetőség hiánya, esetleg alacsony iskolai végzettségük miatt, vagy azért, mert már kiestek a munkagyakorlatból. A közfoglalkoztatás keretében végzett munka olyan tevékenységekre irányul, amely javítja többek között a települések szociális, egészség megőrzési, nevelési, kulturális, közrendbeli, közlekedési helyzetét, közösségi tereinek használhatóságát, illetve a települések gazdasági, foglalkoztatási helyzetét.

- *munkába járás, utazási költség támogatása.*

A közigazgatási határon kívülről a lakóhely vagy tartózkodási hely, valamint a munkavégzés helye között munkavégzési célból történő helyközi (távolsági) utazással, illetve átutazás céljából helyi közösségi közlekedéssel megvalósuló napi munkába járás és hazautazás, továbbá a munkáltató által fizetett napi munkába járással kapcsolatos költségtérítés a bérlettel vagy menetjeggyel való elszámolás ellenében azok árának legalább 86%-a.

- *foglalkoztatást bővítő támogatás*

Munkaadó igényelheti, vissza nem térítendő támogatás. A támogatás hátrányos helyzetű, illetve megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatásához állapítható meg.

Ez a támogatási forma 2019. február 1-vel megszűnt Pakson.

8.2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztethetőségét segítő szolgáltatások

A 21. századi nő számára a munka és a családi élet összeegyeztethetősége okozza a legnagyobb problémát. Ennek megoldását segítené a részmunkaidő, a rugalmas munkaidő elterjedése, az otthoni távmunka lehetőségének támogatása, a családbarát

munkahelyek létrehozása, a családtámogatási rendszer átgondolása, vagy az, hogy a férfiak kevesebbet dolgozzanak, és nagyobb szerepet vállaljanak a háztartásban és a gyermekek nevelésében. A magyar családtámogatási rendszer európai viszonylatban bőkezűnek tekinthető. Évente a GDP mintegy 1,9 százalékának megfelelő összeg jut a családok támogatására. A Kormány családpolitikájának része az „Első házaskedvezmény”, illetve a „Diplomás GYED”, amelyek kifejezetten a fiatalok családalapítási kedvét célozzák meg, segítve azon fiatalokat, akik gyermeket szeretnének vállalni. 2015. január 1-jén életbe lépett az „Első házaskedvezmény”. Az említett adókedvezményre friss házaskedvezményre jogosultak, amennyiben legalább egyikük első házasságát köti meg, ami 24 hónapig nettó 5.000 forint kedvezményt jelent havonta.

A felsőfokú tanulmányokat folytató diákok fix összegű ún. Diplomás GYED-ben részesülhetnek a gyermekük 1 éves koráig.

A munka és a magánélet összeegyeztethetőségét segítő, egyik leggyakrabban alkalmazott lehetőség a munkavállalók részmunkaidőben történő foglalkoztatása. 2016-ban a 15-74 éves foglalkoztatottak mindössze 5,2%-a dolgozott részmunkaidőben, és arányuk az elmúlt években csökkenő tendenciájú. A nők 7,3%-a, míg a férfiaknak csupán 3,5%-a dolgozott részmunkaidőben. A részmunkaidőben foglalkoztatottak közül a nők 17,8%-a esetében a gyermek vagy más hozzátartozó, esetleg egyéb családi kööttség volt a részmunkaidős foglalkoztatás oka. Bár a nők nagy része szívesen venné, ha részmunkaidőben dolgozhatna, nem szabad elfelejteni, hogy Magyarországon a kétkeresős családmódellem jellemző, és így „másfél kereső” csak kevés családban elég arra, hogy a megszokott életszínvonalhoz szükséges jövedelmet előteremtse. Gyakran a részmunkaidőben elérhető kereset – különösen az alacsonyabb iskolai végzettséggel kevésbé kvalifikált munkát ellátó nők számára, a munkába járással kapcsolatos többletköltségek, illetve az otthoni munkával elérhető megtakarítások együttes összegét sem éri el.

A Kormány családbarát szemléletének egyik mutatója, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma családbarát munkahely pályázatot hirdet, elősegítve a családi és munkahelyi élet összeegyeztethetőségét.

A cél elérését a Kormány a versenyszférában, vagy a köz-, illetve civil szférában tevékenykedő, kisgyermeket nevelő szülőket foglalkoztató munkáltatók együttműködésével tervezi megvalósítani. Az elmúlt évek során a Kormány által bevezetett intézkedéseknek köszönhetően folyamatosan javul a kisgyermeket nevelő nők foglalkoztatási mutatója, ami 2015-re elérte az 56,9%-ot, mely 2010-hez viszonyítva jelentős (több mint 16 százalékpontos) növekedést jelent. Ugyanakkor ez a mutató az uniós átlaghoz mérve (61%) még mindig relatíve alacsonynak számít. A 3 éven aluli gyereket nevelő nők esetében (a 15- 64 éves korcsoportban) a foglalkoztatási szint különösen alacsony (13,8% százalék). Ma már lehetőség van arra is, hogy a férj vagy a nagyszülő maradjon otthon a gyermekkel. Sok család számára megoldást jelent a nők korai nyugdíjazása, tehát ha a nagymama a 40 év szolgálati idő után nyugdíjba mehet (teljes összegű öregségi nyugdíjjal), akkor vállalni tudja a gyermek napközbeni ellátását. Ezekkel a lehetőségekkel elsősorban azok a családok élnek, ahol az anya keresete magasabb, vagy ahol az apának átmenetileg nincs állása, ezért célszerűbb, ha a nő mielőbb visszatér dolgozni.

A nők munkaerő-piacra történő visszatérését segítik a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény, valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 2015. 01. 01.-től hatályos rendelkezései is.

- A munkáltató a munkavállaló ajánlatára a gyermek 3 éves koráig, három vagy több gyermeket nevelő munkavállaló esetén viszont a gyermek 5 éves koráig köteles a munkaszerződést az általános teljes napi munkaidő felének megfelelő tartamú részmunkaidőre módosítani.

- A teljes munkaidőben foglalkoztatott közalkalmazott írásbeli kérelmére a munkáltató köteles a kinevezésben heti 20 órás részmunkaidőt kikötni, ha a közalkalmazott a kérelem benyújtásakor fizetés nélküli szabadságot vesz igénybe a gyermek gondozása céljából. A kérelem alapján kikötött részmunkaidőben a munkáltató a közalkalmazottat a kérelem szerinti időpontig, de legfeljebb a gyermek 3 éves koráig, három vagy több gyermeket nevelő közalkalmazott esetén a gyermek 5 éves koráig köteles foglalkoztatni. Ezt követően a közalkalmazott munkaidejét a kérelem benyújtása előtti mérték szerint kell megállapítani.

- Az, aki terhességi vizsgálaton, lombikbébi programban vagy meddősségi kezelésen vesz részt, a vizsgálat és a kezelés idejére mentesül a munkavégzési kötelezettség alól, azaz nem kell szabadságot kivennie ahhoz, hogy elmehessen. Ugyanez vonatkozik a szoptató anyákra (a szoptatás első hat hónapjában naponta kétszer egy, majd a kilencedik hónap végéig naponta egy órára maradhatnak távol). A távollét idejére a munkavállalónak távolléti díj jár.

- A gyermek hároméves koráig a munkáltató köteles a munkavállaló szülőt féléllásba tenni, ha a munkavállaló szülő ezt kéri.

- A munkáltató nem mondhat fel a várandósság, a szülési szabadság, a gyes, gyed céljából igénybe vett fizetés nélküli szabadság és a meddősségi kezelés ideje alatt.

- Az anyának vagy a gyermekét egyedül nevelő apának, ha dolgozik, a gyermek hároméves koráig csak különösen indokolt esetben lehet a munkaviszonyát felmondani.

- A várandós anya és gyermeke hároméves koráig a kismama, illetve a gyermekét egyedül nevelő kispapa nem kötelezhető arra, hogy egyenlőtlen munkaidő beosztásban vagy éjszaka dolgozzon, hogy túlórázzon, és heti pihenőnapjai nem oszthatók be egyenlőtlenül.

- Várandóssága idején és a gyermeke három éves koráig a szülő nem kötelezhető más faluban vagy városban végzendő munkára, csak ott, ahol eredetileg munkát vállalt.

- A Kjt.-be került az "apaszabadság". Az apának a gyermeke születése esetén, legkésőbb a születést követő 2. hónap végéig öt, ikergyermekek születése esetén hét munkanap pótszabadság jár, amelyet kérésének megfelelő időpontban kell kiadni. A szabadság akkor is jár, ha a gyermek halva születik vagy meghal. A nemek közötti társadalmi egyenlőtlenségek egyik markáns megnyilvánulása az időfelhasználásban, a munkaidő-szabadidő felosztásában figyelhető meg. Magyarországon a házimunka fogalma szinte egyértelműen a női munka fogalmával azonos. A házimunka aránytalan felosztása nem csupán azon családokra jellemző, ahol a férfi a családfenntartó, hanem azokban is, amelyekben mind a férj, mind a feleség teljes munkaidőben dolgozik, illetve még azon családokban is, ahol a nő a családfenntartó. A gazdaságilag aktív nők hetente átlagosan 40-45 órát dolgoznak, s emellett átlagosan háromszor annyi időt fordítanak házimunkára, mint a férfiak. A tradicionális háziasszonyi feladatoknak való megfelelés egyébként valamennyi dolgozó nőtől elvárt a magyar társadalomban, ezt a mentalitást

támasztják alá azok a felmérések, melyek alapján a magyar nők 70%-a szerint is női feladat a háztartással és családdal kapcsolatos teendők ellátása.

Az Európai Unió átlagban ez az arány a nőknél 50%, tehát a tagállamokban élő nők fele véli női feladatkörnek a háztartás vezetését, illetve a családdal kapcsolatos teendők ellátását. A nők a házasságkötéstől és az első gyerek születésétől kezdve egyre több időt fordítanak házimunkára. A gyermekvállalás aránytalan túlterheltséggel jár számukra, ami krónikus stressz állapotot és folyamatos fizikai túlterheltséget jelent.

Tehát kijelenthető, hogy a magyar nők rendkívül túlterheltek, kevés idejük marad saját magukra, a feltöltődésre, kikapcsolódásra, így összességében az életminőségük rosszabb az európai átlaghoz képest, különösen igaz ez a 45 év alatti, gyermeket nevelő nőkre.

A városban található, nőket is foglalkoztató munkahelyek jellemzően a közszféra és a szolgáltatási szektor. A foglalkoztatott, az inaktív és a munkanélküli női népesség főbb demográfiai adatai nem állnak teljes körűen a rendelkezésre (gyermekszám, képzettség, családi állapot, demográfiai adatok). A gyermekes családok gazdasági aktivitásáról az önkormányzat nem szolgáltatott adatokat, ilyen jellegű felmérés nem készült a településen.

Jelentős probléma a nők foglalkoztatásánál, hogy a városi vállalkozások, vállalatok túlnyomóan férfifoglalkoztatású struktúrájúak, azaz a középfokú, illetve felsőfokú női munkaerő iránti kereslet alacsony.

8.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Pakson bölcsőde és családi napközi is működik. Az óvodai férőhelyek száma nagyrészt megfelelő, férőhelyhiány miatt kevés óvodás korú gyermeket utasítottak el. Az általános iskolák infrastruktúrája és kapacitása is elegendő.

A fogamzásszabályozás és szexualitás gyakran tabu témának számít a családokban. Ezért kiemelten fontos szerepet kapnak a közoktatási intézmények a gyerekek felvilágosításában. A gyerekek szexuális felvilágosítását célzó programok, tanórák már az általános iskolában megkezdődnek, majd a középiskolákban folytatódnak; osztályfőnöki, biológia óra keretében előadást tartanak a védőnők. A gyerekágyas gondozás során a

szülés után mindenki megkapja a kellő tanácsadást, hogy milyen fogamzásgátlást használjon.

A védőnői hálózat feladata a családtervezés, anya- és gyermekgondozás. A leendő szülők számára a védőnők a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. A védőnők a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. Segítséget nyújtanak a szociális juttatások megismerésében.

Várandós tanácsadást heti rendszerességgel tartanak a védőnők. A védőnő koordinálja a terhesség idejének megfelelő vizsgálatok megtörténtét. A védőnő otthonában is meglátogatja a várandósokat és életvezetési-, lakásrendezési tanácsokat ad, hogy megfelelő legyen a csecsemő fogadása.

A Kormány családcentrikus politikájának köszönhetően Magyarországon az elmúlt évben egy lassú, de biztató növekedés figyelhető meg a házasságkötések és a gyermekvállalások számát tekintve.

Több intézkedés ösztönzi a fiatal párokat a házasságkötésre, ilyenre példa a friss házások adókedvezménye is. Paksi viszonylatban is megfigyelhető a házasságkötésekkel

kapcsolatosan említett növekvő tendencia, 2013-ban nagyon alacsony volt a frissen házasodók száma a városban, majd 2016-ig folyamatosan emelkedett a házasságkötések száma, 2017-ben viszont csökkent az azt megelőző évhez képest.

Házasságkötések száma	
2013.	78
2014.	83
2015.	94
2016.	113
2017.	101

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A válások száma az országban 1990-es évektől folyamatosan emelkedett, majd 2010 óta folyamatos csökkenéssel – több mint 4 ezer esettel – 19 500-ra mérséklődött. A házasság felbontása mindenekelőtt a házasság során született közös gyermekeket érintheti érzékenyen. Különösen fontos azoknak a házasságoknak a vizsgálata, amelyekben a váló feleknek kiskorú gyermekei vannak.

Köztudott, hogy a válást követően a kiskorú gyermekeket túlnyomórészt az anya neveli. Az egyszülős családok az egyik leghátrányosabb társadalmi helyzetben lévő csoportot alkotják. A felbontott házasságok közel 60%-ban gyermekek is vannak, annak ellenére, hogy a népesség 90%-a vallja, hogy a gyermek boldog felneveléséhez mindkét szülő jelenléte szükséges. Jellemző, hogy minél több gyermek születik egy házasságban, annál kisebb a válás valószínűsége (házasságfelbontások 42%-ban nincs gyerek, 32%-ban egy gyerek, 20%-ban két gyermek, 6%-ban három gyermek).

A házasság felbontások számát tekintve Pakson 2014-ben volt a legkevesebb válás, melyet követően mérsékelt növekedés volt a válások terén, ám ezeknek a száma jóval alacsonyabb, mint a 2012 előtti adatoké.

Házasság felbontások száma	
2013.	20
2014.	11
2015.	24
2016.	28
2017.	32

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Az élve születések száma Magyarországon az elmúlt években igen alacsony szinten stagnált, nem sikerül megközelíteni a 2008-as válságig jellemző értékeket. 2014 óta viszont mérsékelt növekedést lehet észlelni a gyermekvállalás terén. A gyermekvállalási kedv rendszerint összefüggésben áll az iskolai végzettséggel. A magasabb végzettségű anyák általában kevesebb gyermeket vállalnak, ez az összefüggés Magyarországon ma már kevésbé érvényesül. Míg a szakmunkás végzettségűek és az érettségivel rendelkezők gyermekvállalási hajlandósága egyértelműen eltér egymástól, addig az érettségizettek és a diplomások viszonylatában többé-kevésbé megegyezik. A rendszerváltozás utáni gyermekszám csökkenésben lényeges szerepet játszott, hogy a ma szülőképes korú nők magasabb életkorban vállalják első gyermeküket, mint a korábbi generációk.

Születésszám alakulása Pakson	
2013.	177
2014.	197
2015.	170
2016.	206
2017.	158

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

2016-ban 1,32%-kal nőtt a születések száma a 2015-ös évhez képest. 2017-ben 168 gyermek született Pakson.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás területén a területi védőnő szerepe kiemelkedő jelentőségű, mivel a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a várandós anyák gondozása, a gyermekágyas időszakban történő tanácsadás és a 0-7 éves korú gyermekek gondozásában történő segítségnyújtás is a feladatai közé tartozik. A családgondozás keretében kiszűri az egészségi, mentális és

környezeti veszélyeztetettséget, valamint segíti a harmonikus, szerető családi környezet kialakítását. Kiemelt jelentőségű a várandós anyák gondozásba vétele, amelyre a szakorvosi vizsgálatot követően kerül sor. Fokozott gondozásban részesülnek azok a nők, akiknek egészségügyi állapotában vagy környezetében veszélyeztetettségi tényezők vannak. Ez utóbbi lehet lakás vagy anyagi helyzet, családi körülmények.

A paksi védőnői ellátásra vonatkozó adatokat tartalmazza a következő táblázat:

Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnők száma	0-7 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2013.	6 (+ 4 iskolai)	1125	177
2014.	6 (+ 4 iskolai)	1084	197
2015.	6 (+ 4 iskolai)	1248	212
2016.	6 (+ 4 iskolai)	1416	212
2017.	6 (+ 4 iskolai)	1599	212

Forrás: a táblázat a területi védőnőkre vonatkozó adatokat tartalmazza.

Az anya- és gyermekgondozásnak egyaránt fontos elemei a vizsgálatok, szűrővizsgálatok, valamint a családlátogatások. A várandós anyát a várandósság ideje alatt 5 alkalommal, az újszülöttet a hazaadást követő 48 órán belül meg kell vizsgálni, majd az első 6 hétben hetente, 1 éves koráig pedig havonta kell látogatni. A megfelelő anya és gyermekgondozáshoz nélkülözhetetlen, hogy az orvosok (nőgyógyász, gyermekorvos) és a védőnők együttműködése megfelelő legyen. A védőnő az észlelő és jelző rendszer tagjaként köteles jelezni a gyermek veszélyeztetettségének észlelését a gyermekjóléti szolgálat felé. Csecsemőhalálozás és csecsemőgyilkosság esetén a gondozást végző védőnő írásos összefoglalót készít és a gondozással kapcsolatos dokumentumokat megküldi az illetékes járási hivatal népegészségügyi osztálya számára. A szülés utáni depressziós állapot kialakulását a nők még ma is szégyellik a családtagok előtt, viszont ha a védőnőnek sikerül megfelelő kapcsolatot kialakítania a kismamával, akkor az erről történő őszinte beszélgetésre és a segítségnyújtás elfogadására is nagyobb esély van, s így a probléma kezelésében is nagy szerepe lesz.

8.4. A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Az országos statisztikai adatok azt mutatják, hogy a nők ellen elkövetett bűncselekmények között egyértelműen a családon belüli erőszak a leggyakoribb halálozási ok. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást.

Mind a nyugati, mind a magyar adatok azt mutatják, hogy minden ötödik nő él vagy élt valaha olyan kapcsolatban, ahol partnere rendszeresen testileg bántalmazta őt. Ezt az adatot tovább súlyosbítja, hogy a testi erőszak csak a jéghegy csúcsa. A folyamatos lelki erőszakban élő nők száma ennél jóval magasabb.

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért. Célzottan a nők elleni erőszak, családon belüli erőszak áldozataival foglalkozó ellátás a városban nem folyik.

8.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

A városban működik családok átmeneti otthona, valamint helyettes szülői hálózat, krízishelyzetben a családsegítő központhoz fordulhatnak az anyukák.

8.6. A nők szerepe a helyi közéletben

A város önkormányzati képviselőtestületben a polgármester és a 12 képviselő mellett nincs nő. Az önkormányzati hivatal és a közoktatási intézmények is többségében női alkalmazottakat foglalkoztatnak.

Az MVM. Paksi Atomerőmű Zrt., mint a város legnagyobb foglalkoztatója élen jár a nők esélyegyenlőségének érvényesítésében. 1992-ben az atomerőműben dolgozó nők létrehozták a Magyar Nukleáris Társaság önálló szakosztályaként a WIN Magyarországot,

mely a nukleáris területen dolgozó nők bevonásával, tényszerűen, nyitottan és őszintén kívánnak kommunikálni a nukleáris energiáról és az ahhoz kapcsolódó munkájukról.

A szakcsoport céljai a tagok tudása, ismerete és tapasztalata alapján objektív párbeszédet folytasson a lakossággal, különösen a nőkkel az atomenergia alkalmazásairól és a vele együtt járó sugárzás hatásairól. Továbbá, hogy párbeszédet építsen ki a lakossággal annak érdekében, hogy eloszlassa a társadalomban a nukleáris technika kapcsán kialakult negatív képzettársításokat és félelmeket, valamint biztosítsa az ismeret és a tapasztalat megosztását a tagok, az MNT más szakcsoportjai és a WIN Global felé, karrier lehetőséget mutasson be a nukleáris technika területén, különösen a fiatal nők számára.

Az Magyar Nukleáris Társaság WIN szakcsoportjának jelenleg 51 tagja van.

2007-ben a Paksi Atomerőmű Zrt. a kitüntetett második helyet érte el a Legjobb Női Munkahely 2007. elnevezésű országos pályázaton. Az erőmű dolgozóinak 20% nő, számukra (is) készült 2005-ben egy esélyegyenlőségi terv, melyet azóta is alkalmaznak és felülvizsgálják. Paks Város Önkormányzata 2018-ban megnyerte a Családbarát Önkormányzat díjat.

8.7. A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

8.7.1. Ipari Park projekt

2011-ben indult egy kísérlet a város jelenleg is fennálló foglalkoztatási problémájának a feltérképezésére. Paks város foglalkoztatás szerkezete erősen férfiorientált, hiszen a legnagyobb munkáltató (a paksi atomerőmű) ipari jellegéből adódóan túlnyomó részt férfiakat alkalmaz, így a középfokú vagy annál alacsonyabb végzettséggel járó női munkaerő iránti kereslet a városban igen alacsony. Ezt a tendenciát az újabb atomerőmű építése sem enyhítené, így a város és partnerei egy a női munkaerőt előnyben részesítő iparág betelepítésének lehetőségét kívánta felmérni.

Az Ipari Park vezetősége éppen ezért egy kérdőíves felmérést végzett a munkanélküli nők körében, melynek segítségével kívántak beazonosítani a női munkaerőben rejlő rejtett

potenciákat, lehetőségeket. A kérdőívek kiértékelése és így a tervezési folyamat is megakadt.

8.7.2. Varródoboz projekt

A projekt célja, hogy megteremtse a feltételeit a paksi kistérségben annak a foglalkoztatói hálózatnak, amely a hátrányos helyzetű nők (45 év feletti, mozgáskorlátozott, megváltozott munkaképességű, tartósan munkanélküli vagy egyéb családi problémák miatt munkát vállalni nem tudók) számára nyújt munkalehetőséget. A foglalkoztatásban résztvevő nők saját otthonukban dolgozhatnak, olyan időbeosztással, mely mellett nevelhetik gyermekeiket, vagy gondozhatják idős szüleiket, beteg hozzátartozóikat.

A térségben tervezett és előállított textiltermékek hidat képeznek múltunk és jelenünk között hiszen elképzelésünk, hogy a hagyományainkból merített és a mai életünkben használható piacképes kézműves termékekkel hosszútávon is fenntartható szervezetet hozunk létre. (viselet, lakástextil, textiljátékok, ajándékok)

Ezzel javítanánk a foglalkoztatási helyzetet, (hiszen sok nő szeret és tud kézimunkázni, varrni, hímezni), szélesítenénk a foglalkoztatási módokat és olyan esetekben is tudnánk családok számára kiegészítő jövedelmet biztosítani, akiknek a hálózat szolgáltatása nélkül erre nem lenne esélyük.

A textilműhely központja Dunaföldváron egy az Önkormányzat által rendelkezésre bocsátott ingatlan felújításával alakítható ki. Ebben az épületben kaphatna helyet a szabászat, a varroda, alapanyag raktár, vizes blokk, irodák, átadó-átvevő helyiség és a készárú raktár.

Ide futnának be a kész munkák és innen történne az alapanyagok kiszállítása. A központi textilműhely természetesen kapcsolatban lenne a térség településein kialakított átadó-átvevő helyekkel, ahova rendszeres túrajárat szállítaná az árut. Ezeket a helyeket a már jól ismert és működő faluházak, vagy egyéb közösségi terek alkalmassá tételével lehet kialakítani.

Az ORPHEUS pályázat a dunaföldvári várban megteremtette a lehetőségét egy kézműves műhely működésének, ahol az idegenforgalmi szezonban élő bemutatóként felváltva dolgozhatnak a legszebben alkotó kézművesek.

Az hálózat dolgozóinak oktatására, képzésére ennek az épületnek szépen kialakított tetőtere biztosít helyet. A magas színvonalat a műhely irányítójának szakmai felkészültsége és az elkészült termékek zsűriztetése garantálja.

Értékesítésre és népszerűsítésre a társpályázóként bevonandó Kulturális Egyesület budapesti bemutató terme biztosít lehetőséget. Természetesen nagyobb áruházláncok kiszolgálását is lehetne vállalni nagyobb mennyiségű termék esetén. A projekt átfogó és specifikus céljai:

A projekt célja a hátrányos helyzetben lévő nők foglalkoztatási helyzetének javítása, a tartósan munkanélküliek munkaerő-piaci re-integrálódásának segítése, mely az általunk választott formában a lehető legszélesebb kört érintheti, és ezzel hozzájárul a jövedelemtermelő foglalkoztatás javításához, amellyel a távmunka egy sajátos formája valósul meg.

A magas hozzáadott értéket hordozó kézműves termékek előállítása gazdagítja a kistérség turisztikai termékkínálatát, hozzájárul a turizmus fejlődéséhez.

Egyidejűleg azonban hozzájárul a kistérség kézműves szakmakultúrájának megmentéséhez és erősítéséhez

A betanító képzés, mely a népi textiles szakma elméletének és gyakorlatának összhangjára épül, rugalmasan, akár a kistérség több településén is megvalósítható a jelentkezések függvényében.

9. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

9.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az időseket az élet számos területén éri hátrányos megkülönböztetés Magyarországon. Legjelentősebb az idősek foglalkoztatásbeli diszkriminációja, mely súlyos következményekkel jár, különösen a nők esetében. Ezen kívül gyakori még az egészségügyben és a szociális ellátások, szolgáltatások biztosítása területén elszenvedett diszkrimináció. Habár a 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvtv.) és a munka törvénykönyve is tiltja az életkor alapú diszkriminációt, a magyarországi idősebb korosztály már 45-50 éves kortól nagyobb mértékben kitett a foglalkoztatásbeli diszkriminációnak, mint a hasonló korú Unió-s állampolgárok. A kor alapú megkülönböztetés az új állások betöltésénél, a létszámleépítésnél és az elbocsátásoknál is gyakori.

A település nem rendelkezik részletes statisztikai adatokkal a nyugdíjas lakosságról. 2016-ban 5241 fő, a lakosság közel 27,6%-a részesült valamilyen nyugellátási formában. Összességében elmondható, hogy a férfiakkal összehasonlítva jóval magasabb a nyugdíjas korú nők száma. Ez a mutató egyértelműen a már vizsgált demográfiai folyamatokkal magyarázható, ti. a nők magasabb életkort élnek meg, mint a férfiak.

9.2. Idősek munkaerő-piaci helyzete

A munkaadók az alkalmazottaikat az életkor előrehaladtával egyre kevésbé alkalmazzák. A nyugdíjasok jövedelmi helyzetükre tekintettel azonban szívesen létesítenének munkahelyet, végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre az esély kicsi egyrészt a megváltozott jogszabályi környezet miatt is – kivételes esetek előfordulhatnak abban az esetben, ha speciális tudással, gyakorlattal rendelkeznek, amelyet a munkaadó nem tud más személy foglalkoztatásával megoldani.

9.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az idős embereknek az életkor előrehaladásából természetesen fakadó egészségügyi problémái különösen indokolják, hogy számukra kiemelten biztosított legyen az egészségügyi, ápoló-gondozó ellátásokhoz való hozzáférés. Az idős népesség növekedése az egészségügyi és szociális szolgáltatási rendszerre is nagy terhet jelent. Az idősök szolgáltatásokhoz való hozzáférést, különösen a mozgásukban nehézségekkel küzdőket, nagymértékben befolyásolja az épített környezet akadálymentessége.

A helyi közszolgáltatások terén Pakson az idősök ellátása magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális szolgáltatások a város minden polgára részére biztosítottak. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező alapszolgáltatási feladatának.

Az időskorúak szociális ellátására vonatkozóan több ellátási formát is megkülönböztethetünk. Pakson található tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, melyek kapacitás kihasználtsága a megyei értékek körül vannak és jónak mondhatók.

Év	Az időskorúak otthonai működő férőhelyeinek száma (db)	Az időskorúak otthonaiban a gondozottak száma (fő)	Kapacitás kihasználtság (%)
2013.	86	86	100
2014.	86	86	100
2015.	86	86	100
2016.	86	86	100
2017.	86	86	100

Forrás: helyi adatgyűjtés

Az időskorúak otthonaiban a kapacitás kihasználtság jellemzően 100 % felett van Pakson, csak úgy, mint Tolna megyében.

Az idősök otthona több mint 20 éve biztosítja a rászoruló idős emberek tartós bentlakását. Az időskorúak nappali intézményeinek kapacitaskihasználtsága igen magas Pakson, több évben is meghaladta a 110 %-ot Pakson, így a férőhelybővítés indokolt lenne. Az épületek folyamatos korszerűsítése, eszközbeszerzése, illetve akadálymentesítése indokolt.

Kötelező feladat megnevezése	Feladat-ellátási forma megnevezése	Ellátást nyújtó megnevezése	Igénybevevők száma	65 év feletti igénybevevők száma
Étkeztetés	Alapszolgáltatás	Paks Kistérségi Szolgáltatási Központ (PKSZK)	206	114
Házi segítségnyújtás	Alapszolgáltatás	PKSZK	42	41
Idősek nappali ellátása	Alapszolgáltatás	PKSZK	26	18
Családsegítés	Alapszolgáltatás	PKSZK	202	16

Forrás: helyi önkormányzati

Az időseket érintő alapszolgáltatások arányáról elmondható, hogy az étkeztetést igénybevevők 55,33%-a 65 év feletti, míg a házi segítségnyújtás 69% az idősek nappali ellátásának pedig 97%-a 65 év feletti.

2017-ben Paks városában kötelezően ellátott feladatok mellett az önkormányzat által a kötelező feladatokon kívül ellátott többletfeladatok számszerűsített értékei 2017-ben:

A kötelező feladatokon kívül ellátott többletfeladat program megnevezése	Feladat-ellátási forma megnevezése	Az önkormányzat szerepe a megvalósításban	Igénybevevők száma	
			Összesen	65+
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Alapellátás	Fenntartó	56	55
Támogatói szolgáltatás	Alapellátás	Fenntartó	203	64
Idősek otthona	Szakosított	Fenntartó	89	84
Hajléktalanok átmeneti szállása	Szakosított	Fenntartó	10	1

Forrás: önkormányzati adatgyűjtés

A kötelező feladatokon kívül ellátott többletfeladatok igénybevételénél is hasonlóan magas arányú az 65 éven felüliek aránya. A jelzőrendszeres szolgáltatást igénybevevők 98%-a, míg az idősek otthonában lakó idősek 94%-a 65 év feletti.

A jelzőrendszeres házi gondozás Paksi Kistérségi Szociális Központ szervezeti egységeként működik. 2000 óta a szolgáltatás bevezetésével segítjük a paksi és kistérségi településen élő lakosságot a magasabb színvonalú szociális ellátás igénybevételéhez.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében az Önkormányzat biztosítja:

- az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes, szakképzett gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenését,
- a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét,
- szükség esetén további egészségügyi vagy szociális ellátás kezdeményezését.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás több mint 140 ember – és családja – biztonságérzetét növeli. Havi 15-20 riasztás érkezik ezekről a készülékekről, és sok esetben valóban életet ment a jelzőrendszer.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az országos hálózat keretein belül több egyesület szervezésében működnek Pakson Népfőiskolai előadások, előadássorozatok. Az előadások jellege szerint az egészségügyi témakörtől a gazdasági, városfejlesztési témákig több területet átölelnek.

A városban jelenleg a következő Népfőiskolák működnek:

- ❖ Paksi Közművelődési Kht. Népfőiskolája
- ❖ Dunakömlődi Faluház Népfőiskolája
- ❖ Tolna Megyei Népfőiskolai Társaság Paksi csoportja
- ❖ Paksi Városi Nyugdíjasklub Népfőiskolája
- ❖ Paks Könyvtári Népfőiskola
- ❖ Paksi Ifjúsági Népfőiskola

2017. decembertől 2018. áprilisig tíz programra várta tagságát és az érdeklődőket a Városi Nyugdíjas Klub népfőiskolai előadássorozatán. A népfőiskolai előadásokon részt vettek számáról nincs kimutatás, de összetételéről elmondható, hogy nem csak a nyugdíjas korosztály vett részt azokon.

c) idősök informatikai jártassága

A városi könyvtár 2010 óta töretlenül segíti az időseket lehetőséget biztosítva nekik a számítástechnika és az internet elsajátítására. Ezeken az 5 hetes tanfolyamokon, összesen 25 órában a három év alatt 121 ember tanulta meg alapfokon használni a számítógépet és az internetet. A résztvevők a tanfolyam elvégzéséről elismervényt igen, szakmai végzettséget nem kaptak. A résztvevő korosztályok pontos megoszlásáról a könyvtárnak nincs adatbázisa, mivel az idősek mellett munkanélküliek, anyukák is részt vehettek, akik az új ismeretek által reméltek munkahelyet találni.

9.4. Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Paks városában 5 aktív nyugdíjas klub működik, melyek többsége területi alapon szerveződött és az adott városrész nyugdíjasait tömöríti magába. Ezek mellett működik az atomerőműnek illetve a volt konzervgyár nyugdíjas dolgozóinak is egyesülete.

- Delelő Nyugdíjas Egyesület
- Városi Nyugdíjasklub Közhasznú Egyesület
- Atomerőmű Nyugdíjasklub Egyesület
- Dunakömlődi Nyugdíjasok Érdekszövetsége
- Konzervgyári Nyugdíjasok

A helyi nyugdíjas klubokkal közös szervezésben minden évben megrendezett idősekkel, nyugdíjasokkal kapcsolatos szabadidős tevékenységek programok a városban:

- Minden évben az *Idősek Világnapjához* kapcsolódóan szeptember végén, október elején kerül megrendezésre a *Szép-korúak Hete*, ahol reggeltől kora délutánig egészségügyi szűrések (vércukor, koleszterin, vérnyomás, látás, csontsűrűség, prosztata, bőr, stb.), délután és este: aktivizáló, interaktív bemutatók, műsorok vannak a szép-korúak, nyugdíjasok közreműködésével a Csengey Dénes Kulturális Központ, Rendelőintézet szervezésében.
- *Idősek Világnapján*, október 1-jén minden évben színvonalas műsorral, majd vendéglátással köszönti a város a nyugdíjasokat.
- Minden év 2 szemeszterében megrendezésre kerül a *Paksi Harmadik Kor Egyeteme* rendezvénysorozat. Az idősebb korosztály körében méltán népszerű

előadássorozaton egyetemi oktatók tartanak előadásokat változatos témákban. A városban számos olyan egyesület működik, amely jellegét tekintve nem csak nyugdíjas embereket érint, mégis számos szép-korú taggal rendelkezik.

Együttműködő partner	Szereplők	Terület	Cél	Forma
Kertbarát Egyesület tagokkal (aktív és nyugdíjas korúakkal)	természetkedvelő paksiak	környezetvédelmi előadások, programok	szabadidő hasznos, közösségben történő eltöltése	szakmai előadások, együttműködés városi rendezvények lebonyolításában
Reform Főzőklub (aktív tagokkal, nyugdíjas korúakkal)	gasztronómia kedvelői	városi rendezvények	szabadidő hasznos, közösségben történő eltöltése	együttműködés városi rendezvények lebonyolításában
Sárgódör téri Présháztulajdonosok Egyesülete (aktív tagokkal, nyugdíjas korúakkal)	borkultúra kedvelői, művelői	városi rendezvények	szabadidő hasznos, közösségben történő eltöltése	együttműködés városi rendezvények lebonyolításában
Paksi Közművelődési Nonprofit Kft.	kultúra, művészetkedvelő paksiak	kulturális, közéleti	civil szervezetek támogatása	közművelődési tér kialakítása

Forrás: helyi önkormányzati

A Csengey Dénes Kulturális Központ évközben folyamatos segítőtévékenységet folytat, így biztosítva az idősök közösségei közötti kapcsolat erősítését (paksi-paksi és paksi-kistérségi kapcsolatok), továbbá segít a kistérségi nyugdíjas találkozó szervezésének lebonyolításában és aktívan támogatja a Városi Nyugdíjasklub Egyesület Népfőiskolája munkáját (előadások tartása, szakmai segítség).

A nyugdíjas klubok helyszíneit a Csengey Dénes Kulturális Központ, a Dunakömlődi faluház biztosítja. A városi kulturális és egyéb programok összeállításánál a szépkorúak igényeit folyamatosan figyelembe veszik.

Pakson számos fórumon kifejthetik véleményüket az idős emberek. Ők a közmeghallgatások, a közéleti események legaktívabb résztvevői, közreműködői: főzőversenyeken, bálokon, kulturális műsorokon. Klubjaik, szervezeteik rendszeresen tartanak összejöveteleket. Az önkormányzatra, a polgármesteri hivatalra, a szociális intézményekre és az egészségügyi ellátó rendszerre mindig számíthatnak. A legnagyobb helyi cég, az atomerőmű is figyelmet szentel a nyugdíjasaira, támogatva közösségi programjaikat. Az önkormányzat minden értelmes (nem egyéni érdekeket szolgáló) kezdeményezés mellé áll, ami az időskorúak érdekeit szolgálja: nyugdíjas-klub átalakítás, projektor vásárlás előadásokhoz, helytörténeti kiadvány (időskorú visszaemlékezései, kutatásai) kiadása.

10. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

10.1. A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Paks városban nincs pontos felmérés a fogyatékkal élőkről, ezért nem lehet pontos elemzést készíteni a fogyatékkal élők helyzetéről, szükségleteiről.

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás)

A Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) 1.1.1 a „Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és foglalkoztatásának segítése” című program 2009-től új szolgáltatásokkal, támogatási formákkal segítette a munkaerő piacra való be- illetve visszajutást. A program lebonyolítói a Regionális Munkaügyi Központok illetékes kirendeltségei, melyek a rehabilitációs járadékban részesülő személynek kívánják a rehabilitációját elő segíteni, foglalkoztatási esélyeit javítani, a munkaerő piacra történő visszatérését segíteni, illetve részt venni a tartós, fenntartható foglalkoztatásához szükséges feltételek megteremtésében.

2009-ben Tolna megyei szinten 164 rehabilitációs járadékban részesülő személy volt, ebből 24 paksi. Ebből megyei szinten 102, Pakson 15 fő rendelkezett komplex rehabilitációs megállapodással, 14 Paksi lakost pedig a TÁMOP 1.1.1. programba is bevontak. A munkaügyi központ adataiból kiolvasható, hogy 2009-ben Pakson a rehabilitációs járadékban részesül ügyfelek 58,3 %-át sikerült bevonni a programba; a kirendeltségi visszajelzések alapján általános tapasztalat, hogy olyan személyek esetében állapítanak meg rehabilitációs járadékra való jogosultságot, akik egészségi állapotuk miatt nem alkalmasak munkavégzésre. Szintén csökkent a bevont létszám arányát, hogy a kirendeltségen első ízben megjelenő rehabilitációs járadékos ügyfelek még nem rendelkeznek jogerős határozattal. A bevonás szempontjából további akadályozó tényező különösen az elmaradott térségekben – hogy nincsenek képzési lehetőségek és potenciális foglalkoztatók.

Pakson 2009 és 2012 között 2 országosan is akkreditált cég foglalkoztatott megváltozott munkaképességű munkavállalókat. A foglalkoztatottak 80%- a paksi, a fennmaradó 20% bejáró alkalmazott.

2013 februárjától a TÁMOP 1.1.1. program keretében a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal rehabilitációs mentorai végzik a megváltozott munkaképességű emberek munkaerőpiacra való visszatértését elősegíteni. Így a szakemberek az új akkreditációs folyamatokat bírálják el, rehabilitációs járulékból részesülők számát vizsgálják felül, így a foglalkoztatottak száma, illetve az akkreditált cége száma csökken.

Jelenleg az EFOP 1.1.1-15 projekt segíti a megváltozott munkaképességű embereket.

A támogatási időtartam minimum 6, maximum 10 hónap, amely során a teljes támogatási időszakban a támogatás intenzitása 100%, továbbfoglalkoztatási kötelezettség nem kerül előírásra. Támogatott foglalkoztatás részmunkaidős (napi 4 órás, 6 órás), vagy teljes munkaidős (8 órás) foglalkoztatáshoz nyújtható minden programrésztvevő részére.

A projekt keretében a betöltendő munkakör által elvárt iskolai végzettség mellett az alábbi munkabérsávok közötti összegben állapítható meg támogatás (részmunkaidőben arányosítani szükséges): 8 órás foglalkoztatás esetében a havi bér.

A támogatás megállapításához figyelembe vehető bruttó munkabér minimum (Ft) maximum (Ft) alapfokú végzettséget igénylő munkakör 127 500 150 000 középfokú végzettséget igénylő munkakör 161 000 185 000 felsőfokú végzettséget igénylő munkakör 161 000 190 000 A munkaadó ennél magasabb összegű munkabért is megállapíthat a programrésztvevő munkavállaló számára, de a támogatás megállapítására a kategóriákhoz tartozó bérösszegek között van lehetőség. A napi 4 és 6 órában történő foglalkoztatás esetén a maximálisan támogatható bért arányosítani szükséges

Két nagy, országosan akkreditált foglalkoztató van, aki Paks városában is rendelkezik telephellyel:

- Emberekért Rehabilitációs Foglalkoztató Közhasznú Nonprofit Kft
- V-King Textil, Ruhaipari és Szolgáltató Kft.

Az alkalmazott, megváltozott munkaképességűek bérezéséről, illetve járadékaiknak mértékéről az önkormányzat nem rendelkezik adatokkal.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A fogyatékkal élő személyeknek az elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket. A megváltozott munkaképességűek esélye az integrált foglalkoztatási lehetőségek tekintetében kedvezőtlen, azaz a fogyatékos munkavállalók foglalkoztatását a piaci szféra nem vállalja fel.

A munkahelyek jelentős része fizikai szempontból és problémaérzékenysége alapján is alkalmatlan fogyatékos munkavállalók fogadására. A fogyatékos munkavállalók foglalkoztatási esélyegyenlősége sérül.

10.2. Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A város a fogyatékosági támogatásban, illetve az emelt családi pótlékban részesülőkről összesített nyilvántartást nem vezet.

Az idősek klubjában jelenleg is ellátnak néhány fogyatékos személyt. A támogató szolgáltatás klubfoglalkozásán minden alkalommal 25 – 30 fogyatékos személy vesz részt. Ez a tény fogalmazta meg azt az igényt, a városban egy a fogyatékosok nappali intézményének a létrehozására. Így a 2013. évi költségvetésben szerepel egy régi óvodaépület erre a célra történő átalakítása, a tervezés megkezdődött, majd 2014-ben átadásra is került.

A nappali ellátást az elsősorban a saját otthonukban élő, harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak – ide nem értve az idős személyeket – napközbeni étkeztetését. Rendkívül indokolt esetben nappali ellátás olyan fogyatékos személyek részére is biztosítható, akire nézve szülője vagy más hozzátartozója gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban vagy ápolási díjban részesül.

Az egyetlen elkülöníthető támogatási forma a közlekedési támogatás, ami kifejezetten mozgásszervi fogyatékosághoz kötődött, és ami utoljára 2012-ben került megállapításra. A megállapítások száma csökkenő tendenciáját nem a betegek számának csökkenése, hanem a nyugdíjminimum stagnálása okozta, hiszen így a jövedelmi feltételeknek nem feleltek meg az ellátottak. Éppen ezért a támogatottak száma nem jó mutatószám a fogyatékkal élők tekintetében.

10.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás egyik feltétele, hogy az állampolgárok – köztük a fogyatékosággal élő emberek – számára megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén; a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is. Kiemelt prioritásként a minőségi szolgáltatások egyenlő hozzáféréseinek megteremtése fogalmazható meg.

Biztosítani kell az esélyegyenlőséget az intézményes ellátások szolgáltató jellegének erősítésével, az intézmények kiépítésével, korszerűsítésével és átalakításával, illetve a lakókörnyezeti és az integrált formában történő ellátásszervezés erősítésével.

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök, és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. (Hangos térkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek, stb.) A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű

hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

Az önkormányzat tulajdonában lévő középületek akadálymentesítése nem 100%-os. Az épületek jelentős része régi, így azok akadálymentesítéssel részben vagy egyáltalán nem rendelkeznek. Összességében elmondható, hogy az akadálymentesítés mértéke egyenes arányban van az épületek korával. Jellegűek tekintve az oktatási intézmények közül, az alapfokú intézmények akadálymentesítése a legelmaradottabb, hiszen az óvodákban az akadálymentesítés témaköre kimerült rámpák építésében. Lift mindössze 4, mosdó 10 intézményben található. A közszolgáltatások info-kommunikációs akadálymentesítése nem megoldott, jelnyelvi segítség kettő, hangos tájékoztatás 4, indukciós hurok, tapintható információ pedig egyetlen egy intézményben sincs.

Intézmény jellege	Lift	Vakvezető sáv	Mozgás korlátozott mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztató	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelv	Egyéb/ lépcsőjáró
Bölcsőde	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Óvodák	0	0	0	3	0	0	0	0	0
Iskolák	1	0	3	4	2	0	0	0	0
Szociális Intézmények Igazgatósága	0	0	2	2	0	0	0	1	0
Rendelők	2	0	2	2	1	0	0	0	2
Siófok SÓSTÓ	0	0	0	1	0	0	0	0	0
PSE		0	0	0	0	0	0	0	0
Csengey D. KK.	1	0	1	2	1	0	0	0	0
Közigazgatás	0	0	2	3	0	0	0	1	0
Összesen	4	0	10	17	4	0	0	2	2

Forrás: helyi adatgyűjtés

Az önkormányzat saját honlapot üzemeltet, ahol a települést érintő friss hírek, információk is elérhetők. A munkahelyek akadálymentesítéséről az önkormányzatnak nincsen kimutatása.

A közterületek, buszpályaudvarok, helyi és távolsági közlekedés akadálymentesítése a városba hiányos, pontos adatokkal az önkormányzat nem tud szolgálni. A város a fogyatékosági támogatásban, illetve az emelt családi pótlékban részesülőkről összesített nyilvántartást nem vezet.

Az egyetlen elkülöníthető támogatási forma a közlekedési támogatás, ami kifejezetten mozgásszervi fogyatékosághoz kötődött, és ami utoljára 2012-ben került megállapításra. A megállapítások száma csökkenő tendenciáját nem a betegek számának csökkenése, hanem a nyugdíjminimum stagnálása okozta, hiszen így a jövedelmi feltételeknek nem feleltek meg az ellátottak. Éppen ezért a támogatottak száma nem jó mutatószám a fogyatékkal élők tekintetében.

11. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Pakson számos civil szervezet működik, erős az összefogás, példaértékű a civilek jelenléte a település kulturális, művelődési életében. Számos városi rendezvény szervezésében, lebonyolításában is aktívan kiveszi a részét a civil társadalom, illetve saját programokat, rendezvényeket is szerveznek.

- Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda / Paksi Közművelődési Nonprofit Kft
- Könyvtár (lakótelepi) - Paksi Közművelődési Nonprofit Kft
- Csengey Dénes Kulturális Központ / Paksi Közművelődési Nonprofit Kft.
- Pákolitz István Városi Könyvtár
- Dunakömlődi Faluház - Paksi Közművelődési Nonprofit Kft
- Német Nemzetiségi Önkormányzat
- Paksi Roma Nemzetiségi Önkormányzat
- Tolna Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ Paksi Kirendeltség

12. A Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánossága

Lakosság, érintett célcsoportok tájékoztatása az eredményekről a helyi médián és az internetes honlapon keresztül:

- Fortuna Rádió,
- Városi honlap: paks.hu
- Paksi Hírnök,
- TelePaks Kistérségi Televízió

13. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési terve (HEP IT)

13.1. Az intézkedési terv összeállításának szempontjai

Mélyszegénységben élők, romák esélyegyenlőtlenségének csökkentésénél:

- a) a foglalkoztatási, egészségi és szociális helyzet tekintetében
- b) a lakhatási szegregáció tekintetében

A gyermekek esélyegyenlőtlenségének csökkentésénél különös tekintettel kell lenni:

- a) a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek biztosítására, különösen a gyermekjóléti és a védőnői ellátás, valamint az egészségfejlesztési, a szabadidős, szünidős programok tekintetében;
- b) a színvonalas gyermekétkeztetés biztosítására;
- c) a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek közoktatási esélyegyenlősége tekintetében
- d) a szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek a fentiek tekintetében kiemelt figyelmet élveznek.

A nők esélyegyenlőtlenségének csökkentésénél különös tekintettel kell lenni:

- a) a társadalmi problémák nemek szerint eltérő értelmezésére és szükségleteik nemek szerinti eltérésére;
- b) a nők gazdasági függésére, kiszolgáltatottságára;
- c) a nőket érő erőszakra;
- d) arra, hogy a reprodukciós jogok sérülésének elkerülése érdekében van-e megfelelő tájékoztatás és hatékony segítségnyújtás a településen a családtervezés, anya- és gyermekgondozás területén;
- e) a nők közéletben, gazdasági életben való aránytalan részvételére;
- f) a nők munkaerő-piaci és családi feladatai összeegyeztethetőségének elősegítésére.

Az idősek esélyegyenlőtlenségének csökkentésénél különös tekintettel kell lenni:

- a) az egészségügyi és szociális ellátások elérhetőségére;
- b) a közszolgáltatásokhoz, a közösségi közlekedéshez és az információhoz való egyenlő esélyű hozzáférés;
- c) közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés biztosítására.

A fogyatékkal élők esélyegyenlőtlenségének csökkentésénél különös tekintettel kell lenni:

- a) a közsférában és a versenypiacon a fogyatékkal élők teljes lakossághoz viszonyított arányuknak megfelelő mértékű foglalkoztatására;
- b) az egészségügyi ellátások elérhetőségére;
- c) az egészségügyi ellátórendszer és rehabilitációs intézmények közti információáramlásra és együttműködésre;
- d) a szociális szolgáltatások szerepére a fogyatékkal élők rehabilitációjában;
- e) a közoktatási intézmények elérhetőségére, hozzáférhetőségére;
- f) az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében

13.2. Az intézkedési tervben meghatározott intézkedések célja különösen

- a lakhatási szegregáció és oktatási kirekesztődés felszámolása, integrált vagy a környezeti normáknak megfelelő minőségű lakókörnyezet kialakítása;
- a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok képzettségi és foglalkoztatottsági szintjének növelése;
- az oktatásban, képzésben megjelenő sztereotipikus pályaaorientáció megváltoztatása;
- a közszolgáltatásokhoz, egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése;
- az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése a települési önkormányzat döntéshozatalában, az általa fenntartott vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében;
- a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítése a döntéshozatalban és a közügyek irányításában, ezek tervezésében, megvalósításában és értékelésében;
- a hátrányos helyzetű csoportok tájékozottságának és tudatosságának növelése az őket megillető jogok és lehetőségek tekintetében.

Az intézkedési tervben rendelkezünk az egyes intézkedések végrehajtásának feltételeiről, ütemezéséről a szükséges uniós források és hazai költségvetési források megjelölésével.

„A 2021-es felülvizsgálat során módosult tábla.”

„A 2023-as felülvizsgálat során nem módosult tábla.”

13.3. Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervének összegző táblázata

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. Mélyszegénységben élők, romák esélyegyenlősége										
1.	Foglalkoztatási, egészségi és szociális helyzet	„Tanoda típusú” felzárkóztató foglalkozás szervezése a Paksi Roma Önkormányzat épületében,	Segíteni azokat a tanulókat, akik számára sem a család, sem az iskola nem tud megfelelő feltételeket biztosítani a sikeres iskolai előrehaladáshoz	Tanoda létesítés feltételrendszer feltérképezése (pályázati lehetőségek, tárgyi, személyi feltételek, jó gyakorlatok megismerése)	Cigány Kisebbségi Önkormányzat Pályázati osztály	2019. 12. 2024.05.01.	Tanoda indulása (igen-nem) Tanodába beiratkozott tanulók száma Beiratkozott tanulók közül a foglalkozásokat rendszeresen látogatók száma Iskolai lemorzsolódás csökkenése	Épület (helyiségek, rezsi) „Képzett személyzet” (létszámfüggő bér+járulékok) Külső, vásárolt szolgáltatások, programok	Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Konceptiója (2009-2025)	Pályázati monitoring, fenntartási kötelezettség Roma kisebbségi önkormányzat

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
				Döntés a létrehozásról				költsége Önerő/Pályázat		
2.		Számítógépes tanfolyamok szervezése,	Az egyén munkaerőpiaci helyzetének javítása, munkaerőpiacon értékes kompetenciák elsajátításának elősegítése. Jelenleginél magasabb szakképesítés	Pályázati lehetőségek feltérképezése Díjmentes képzési lehetőségek felkutatása (Digitális szakadékok) Képző szervezet felkérése Toborzás Motiváció megteremtése a	Cigány Kisebbségi Önkormányzat Pályázati osztály	2019. 12. 2024.05.01.	Számítógépes tanfolyam indul (igen-nem) Tanfolyamra beiratkozott felnőttek száma Beiratkozott felnőttek közül a foglalkozásokat rendszeresen látogatók száma Valamilyen tanúsítványt megszerzők száma	Géppark „Képzett személyzet” (létszámfüggő bér+járulékok) Külső, vásárolt szolgáltatások, programok költsége Önerő/Pályázat	Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Konceptiója (2009-2025)	Pályázati monitoring, fenntartási kötelezettség Roma kisebbségi önkormányzat

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			megszerzésének elősegítése. Munkanélküliek ismételt kilépésének támogatása a munkaerőpiacra.	résztvevők körében			Végzettség birtokában elhelyezkedők száma Munkanélküliségi mutatók javulása lemorzsolódás csökkenése			
3.		Pályaválasztási programok szervezése	Pályaválasztási rendezvényekre való invitálással megkönnyíteni a fiatalok szakmaválasztását.	Különböző pályaválasztási tájékoztatók, üzemlátogatások szervezése Szolgáltatók (munkaügyi központok),	Humán Osztály	Adott tanévben a beiskolázás előtti időszak „Szakmák éjszakája” program szorgat minden év tavasza	Pályaválasztási programokon megjelentek száma Pályaválasztási programok/Iskolaválasztás kapcsolata (pl.: pályaválasztási börzén ismerte meg az egyén az	Kapcsolatartó személye a középiskolával, felsőfokú szakképzést folytató főiskolákkal,	Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Konceptiój	Intézmény hálózat megléte Az intézkedés eredménye képpen széleskörű együttműködési

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
				iskolák által szervezett pályaválasztási programok népszerűsítése Célcsoport eljuttatása a különböző rendezvényekre		(április hónap)	adott képzést, szakmát, iskolát.)	egyetemekkel Rendezvényekre való eljutás megszervezése (autóbuszbeli költsége) Toborzás, reklám, figyelemfelhívás	a (2009-2025)	platform és struktúra jöhet létre, amely garantálja kiépülő helyi modell működését
II. Gyermekesélyegyenlősége										
4.	HH/HHH gyermekek szolgáltatáshoz való hozzáférésén	Területi védőnői körzet bővítése,	A családok, bennük a gyermekek egészségének a	Pályázati lehetőségek felkutatása meglévő védőnői	Humán Osztály PGYK	2019. 12. 2024.05.01.	Egy védőnőre jutó ellátottak száma Egy védőnőre jutó ellátottak	Pályázat Önkormányzati önrő Épület (helyiség)	Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiój	A városi védőnői hálózat folyamatos

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
	ek biztosítására	arányos terhelés	megőrzése, egészségromlásuk megelőzése.	körzetek felülvizsgálata Új védőnői körzet kialakítása lakosságszám növekedés esetén			számának (arányának) csökkenése	Szakképzet t védőnő	a (2008-2025) Paks Városfejlesztési Konceptiója (2009-2025)	fenntartás a önkormányzati feladat.
5.		Védőoltások támogatása	A szervezet védelmének biztosítása egy vagy több meghatározott kórokozó támadásával szemben.	Felvilágosító tevékenység az adott célcsoportok körében	Humán Osztály PGYK	2019. 12. 2024.05.01.	„Beoltottság” arány a lakosság lélekszámához viszonyítva.	Kapcsolattartó személye társ szervekkel	Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiója (2008-2025) Paks Városfejlesztési	Az intézkedés eredményeinek fenntartás a egészségügyi intézményi feladat

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
									Koncepciója (2009-2025)	
6.		Klubhelyiség ismételt kialakítása a gyerekek részére kézműves foglalkozások támogatása	Kapcsolatot teremtés színterének kialakítása a korosztály tagjai között, valamint lehetőséget nyújtani a szabadidő hasznos eltöltésére.	Pályázati lehetőségek felkutatása Klubhelyiség kialakításának infrastrukturális lehetőségei	Humán Osztály Csengey D. KK.	2020. 05. 2024.05.01.	Klubhelyiséget rendszeresen látogatók száma Klubban hetente/havonta szervezett programok száma/jellege	Megfelelő épület (helyiség) Személyzet bére, járulékok Rezsiköltségek	Paks Város Integrált Városfejlesztési Koncepciója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Koncepciója (2009-2025)	Az intézmények folyamatos fenntartása önkormányzati feladat.
7.		Városi könyvtárban nyitott	Városi könyvtár, mint tudásbázis	Működési gyakorlat elemzése	Humán Osztály	2020. 05. 2024.05.01.	Olvasó órák száma Olvasó órák időtartama	Könyvtári foglalkozás technikai megszerve	Paks Város Integrált Városfejlesztési	Az intézmények (könyvtár)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		olvasóórák támogatása	szerepének erősítése.	Jó gyakorlatok megismerése, átvétele Olvasóórák megszervezése (utaztatás, kíséret, témák, időpont egyeztetés)			Olvasóórákat igénybevevő intézmények száma Olvasóórai foglalkozáson résztvevő „olvasók” száma Olvasóórák gyakorisága (heti/alkalom, Havi/alkalom)	zése (utaztatás, kíséret, témák, időpont egyeztetés)	Koncepciója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Koncepciója (2009-2025)	folyamatos fenntartása a önkormányzati feladat.
8.	HHH gyerekek közoktatási esélyegyenlősége	Az intézmények közötti kommunikáció javítása	Hatékony intézményközi kommunikáció. Társintézmények	Az intézményközi jelenlegi kommunikációban érzékelhető gyengeségek	Humán Osztály	2020. 05. 2024.05.01.	Kommunikációs alkalmak, csatornák száma Olyan intézményi események,	Kommunikációs csatornák (intézményi honlapok) folyamatos fejlesztése,	Paks Város Integrált Városfejlesztési Koncepciója (2008-2025)	Az intézkedés eredményeinek fenntartása

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményesség mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			tájékoztatás a célokról, törekvésekről, az intézmény eseményeiről, a hosszabb távú fejlesztési elképzelésekről, a társintézmények kezdeményezéseinek, véleményeinek fogadása, ezek rendszeres értékelése.	, fejlesztendő területek azonosítása annak érdekében, hogy a megfelelő beavatkozások bevezetése megtörténhessen.			rendezvények száma, amelyre meghívják a társintézményeket	naprakész és biztosítása Szerver Személyzet	Paks Városfejlesztési Konceptiója (2009-2025)	részben önkormányzati feladat, részben pedig külső szervezete ké (pl.: KK).

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
9.		A külterületeken élő (Gyapa) gyerekek közlekedésének segítése pl. önkormányzati busszal	Szolgáltatás hiányos településrészen esélyegyenlőségének növelése, az ott élők életfeltételeinek javítása, a közszolgáltatásokhoz való hozzájutás, valamint a jobb életminőség elérése érdekében.	Közlekedési szokások, igények felmérése lakossági fórum szervezése Kapcsolatfelvétel a közlekedési szolgáltatóval. Pályázati lehetőségek (autóbusz-beszerzés)	Humán Osztály Pénzügyi osztály	2019. 09. 2024.05.01.	„Önkormányzati” busz megléte Új közlekedési eszközt igénybevevők száma Új közlekedési eszköz helykihasználtsága (%) Útas kilométerek	Pályázati lehetőség Autóbusz, kisbusz beszerzése „C”, „D”, kategóriás jogosítvánnyal rendelkező	Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Konceptiója (2009-2025)	Pályázat esetén előírt fenntartási kötelezettség Az „iskolabusz” folyamatos fenntartása a önkormányzati feladat.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
III. Nők esélyegyenlősége										
10.	Nők munkaerőpiaci és családi feladatai összeegyeztethetősége	Bölcsőde-bővítés (csoportszobák férőhely telephely)	A gyermekek napközbeni ellátása magasabb színvonalon legyen biztosított Pakson a jövőben a jelenleginél.	Meglévő bölcsődék létszámbővítése, infrastrukturális fejlesztés, és/vagy egy új bölcsőde építése	Humán Osztály Műszaki osztály	2021. 05. 2024.05.01.	Bővítés esetén bölcsődei csoportszobák száma (növekedés) Férőhelyek száma, (növekedése) Bölcsőde új berendezési tárgyak, udvari játékok. Felújítás esetén a felújított négyzetméterek.	Pályázati lehetőség, támogatás	Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Konceptiója (2009-2025)	Az intézmények (bölcsődék) folyamatos fenntartása a önkormányzati feladat.
11.		Pótmama szolgálat	Családbarát, segítő megoldás	Meglévő pótmama szolgáltatás	Humán Osztály	2020. 05. 2024.05.01.	Igénybe vehető pótmamák száma.	Pályázati lehetőség, támogatás	Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiója (2009-2025)	Pályázat esetén előírt

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményesség mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		megszervezése.	nyújtása akkor, amikor a család legféltebb kincsének ellátásról van szó.	ok tevékenységének tanulmányozása Jó gyakorlatok gyűjtése Önkormányzat szerepének vizsgálata Piaci szereplők (szolgáltatók) feltérképezése	Pályázati osztály		Szolgáltatást igénybe vevő családok száma Szolgáltatott alkalmak/órák Önkormányzat közvetítésével megvalósult alkalmak.	Önkormányzat oldaláról szervező személy Önkormányzati pótmama Honlap	tési Konceptiója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Konceptiója (2009-2025)	fenntartási kötelezettség A szolgáltatást nyújtó intézmény folyamatos fenntartása önkormányzati feladat.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
				Holnapfejlesztés, gondozás Új, a megnövekedett feladatok ellátására, és a modern szociális munka feltételeire alkalmas család- és gyermekjóléti központ, benne pótmama szolgáltatás?						

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményesség mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
12.		Női szabadidős foglalkozások számának növelése	Önkormányzat lehetőségei szerint támogassa azokat az alternatív foglalkoztatási, szabadidős formákat, amelyek hozzájárulnak a munka és a magánélet egyensúlyának megteremtéséhez,	A női munkavállalók arányának szinten tartása, lehetőség szerint növelése az önkormányzati intézményrendszeren belül. Alternatív szabadidős foglalkozások létrehozásának	Humán Osztály Intézmények	2020. 05. 2024.05.01.	Az önkormányzati intézmény rendszeren belül a női foglalkoztatottak száma/aránya. Az önkormányzati intézmény rendszeren belül szabadidős foglalkozásokon résztvevő nők száma/aránya.	Pályázati lehetőség, támogatás Intézményi költségvetés.	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia - Irányok és célok (2010-2021) dokumentum. Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiója (2008-2025)	Az intézkedés eredményeinek fenntartása az önkormányzati feladat.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			hogyan kelljen választani a munka világa és a család között.	támogatása a városban/az önkormányzati intézményrendszeren belül.					Paks Városfejlesztési Konceptiója (2009-2025)	
IV. Idősek esélyegyenlősége										
13.	Egészségügyi és szociális ellátások elérhetőségére	Házi segítségnyújtás kiterjesztése a délutános és hétvégi időszakra	Gondoskodni azokról az időskorú személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek, és	Időskorúak saját kezdeményezésének összegyűjtése Kapcsolatfelvétel házi orvosokkal.	Humán Osztály Pályázati osztály Paks Térségi Szociális Központ	2020. 05. 2024.05.01.	Délutáni, hétvégi segítségnyújtást igénybevevők száma Házi segítségnyújtás időtartamának kiterjesztése (óra/hónap)	Pályázati lehetőség, támogatás Intézményi költségvetés. Szakemberek (házi segítségnyújtók)	Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Konceptiója	Pályázat esetén előírt fenntartási kötelezettség A szolgáltatást nyújtó intézmény folyamatos

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			róluk nem gondoskodnak.	Délutáni, hétvégi bővítés lehetőségeinek megvizsgálása					a (2009-2025)	fenntartás a önkormányzati feladat.
14.		Egészségvédelemmel kapcsolatos tájékoztató füzet elkészítése és eljuttatása a háztartásokba.	Módot adni az időseknek, közösségeknek, egészségük fokozottabb kézbe tartására és tökéletesítésére.	Kiadvány összeállítása, előállítás, eljuttatása a célcsoport számára. Az egészségdimenzió mentén: - biológiai egészség, - lelki egészség,	Humán Osztály Pályázati osztály PGYK Városban működő civil szervezetek bevonása	2020. 05. 2024.05.01.	Kiadványszám Célcsoportnak eljuttatott kiadványok száma Visszacsatolás (elégedettségmérés) Hatás: egészségtudatosabb időskorúak száma/aránya a	Pályázati lehetőség, támogatás Szakemberek felkutatása, felkérése, szerzői díjak Előállítás költségei Postázás költségei	Paks Város Integrált Városfejlesztési Koncepciója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Koncepciója (2009-2025)	Az intézkedés eredményeinek fenntartás a önkormányzati feladat.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
				- mentális egészség, - - emocionális egészség, - szociális egészség. Előadások szervezése Alzheimer Cafe			teljes célcsoport számához viszonyítva.			
15.	Közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés biztosítása	Önkéntesség ösztönzése, szervezése, delegálása – hasznos, értékes időskor	A szenior lakosság tudás- és tapasztalati tartalékának kiaknázása. Az idősek	Idősek bevonásának feltérképezése az önkéntes tevékenységekbe	Humán Osztály „Civil” szervezetek Intézmények	2020. 05. 2024.05.01.	Önkéntes mozgalomba bekapcsolódó időskorúak száma Akciók száma	Pályázati lehetőség, támogatás Önkormányzati önerő	Paks Város Integrált Városfejlesztési Koncepciója (2008-2025)	Az intézkedés eredményeinek fenntartása az önkormányzati

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			olyan erőforrást jelentenek, akik képesek hozzájárulni a társadalmi problémák kezeléséhez	(kulturális oktatási, szociális, egészségügyi, természet és környezetvédelem stb.) Terv kidolgozása, folyamatos monitoring					Paks Városfejlesztési Koncepciója (2009-2025)	feladat.
			Szükséges az idősek hasznosság érzésének támogatása. Fiatal generáció	Önkéntes program kidolgozása és megvalósítása. (Célcsoport						

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
				bevonásával) Iskolai Közösségi Szolgálat (IKSZ)						
V. Fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
16.	Közüoktatási intézmények elérhetősége, hozzáférhetősége	Parkolási problémák kezelése az iskolaépület előtt	Megoldódjanak a parkolási problémák (amennyiben vannak) az iskolaépület előtt	Kétféle parkolási jogosultság kialakítása az iskolaépületek előtt. 1. mozgássérült emberek számára 2. nem mozgássérült emberek számára	Műszaki osztály	2021. 05. 2024.05.01.	Újonnan kialakított speciális parkolók a köznevelési intézmények előtt Parkolási igazolványok száma, növekedése.	Önkormányzati önéreő Speciális parkoló kialakításának költségei	Paks Város Integrált Városfejlesztési Koncepciója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Koncepciója (2009-2025)	Az intézkedés eredményeinek fenntartása önkormányzati feladat.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
				t fogytékossággal élő személyek számára. Új, megkülönböztető jellel ellátott parkolóhelyek kialakításának vizsgálata, megvalósítása. Visszacsatolás, korrekció.						

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
17.	Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása	Oktatási-nevelési intézmények akadálymentesítése	Minél több szolgáltatás és intézmény elérése akadálymentesen. Minél szélesebb körű akadálymentesítés a városban.	Intézmények, közterületek, digitális felületek (honlapok) akadálymentesítése	SZTK Humán Osztály Pályázati osztály Műszaki osztály	2021. 05. 2024.05.01.	Akadálymentesített intézmények (épületek) száma	Pályázati támogatás. Önkormányzati önerő műszaki osztály illetékesei	Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiója (2008-2025) Paks Városfejlesztési Konceptiója (2009-2025)	Az intézkedés eredményeinek fenntartása önkormányzati feladat.
18.		A pedagógusok érzékenyítése a fogyatékkal	Befogadó köznevelési intézmények, elfogadó pedagógusok	Helyzetfeltárás Érzékenyítő tréningek Partneri találkozók	Humán Osztály Intézmények Pályázati osztály	2020. 05. 2024.05.01.	Tréningek száma Partneri találkozók száma	Önkormányzat szociális osztály	Paks Város Integrált Városfejlesztési Konceptiója (2008-2025)	Az intézkedés eredményeinek fenntartása

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése, szempontok	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	Az intézkedés tartalma, feladatok	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		élőekkel szemben.	Inkluzív pedagógia, pedagógusok.	Visszacsatolás			Különböző rendezvények, akciók száma		Paks Városfejlesztési Koncepciója (2009-2025)	önkormányzati feladat.

13.4. Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervének megvalósítása

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP Intézkedési Tervben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

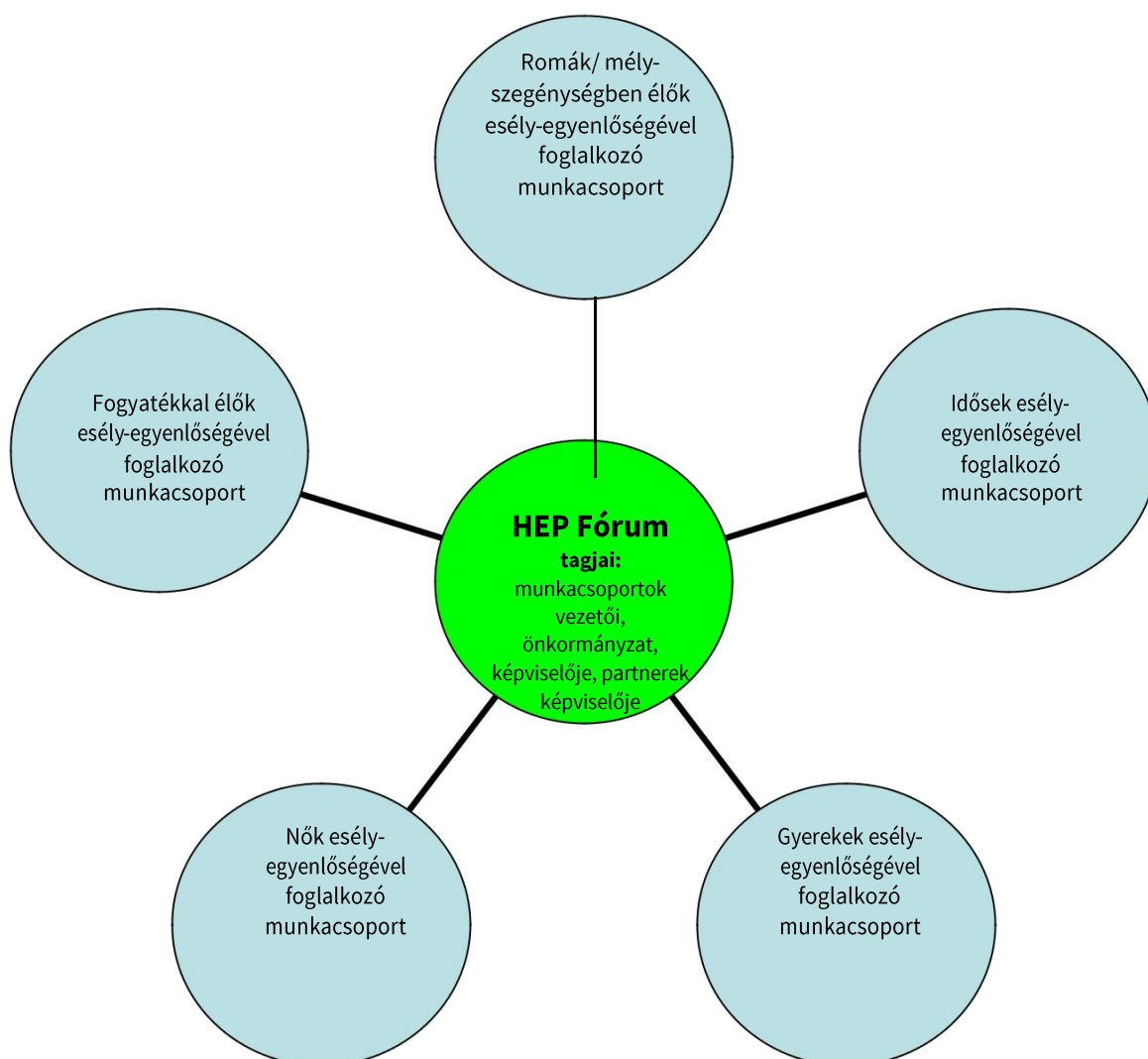
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében *HEP Fórumot* hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések

elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása,

- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselőtestületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

A HEP Fórum működése

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül. A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására. A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről megbízott munkatárs felel:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi

szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

**PAKS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
HUMÁNPOLITIKAI BIZOTTSÁGA**

KIVONAT

Készült: Paks Város Önkormányzata Képviselő-testülete Humánpolitikai Bizottságának 2023. május 16-án megtartott ülésének jegyzőkönyvéből

Tárgy: Paks Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjának időszakos áttekintése

31/2023. (V.16.) HB határozat

Paks Város Önkormányzata Képviselő-testülete Humánpolitikai Bizottsága a Helyi Esélyegyenlőségi Programon elvégzett áttekintést elfogadja azzal, hogy a jelenleg hatályos Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatán keresztüli módosításra nem szükséges.

K.m.f.

Antóni Józsefné sk.
bizottság elnöke

A kiadmány hitelül:

Péterné Iker Ivett
osztályvezető